

Teraz porozprávam, ako som sa narodil, ako som rástol a ako sa mne prejavili prvé príznaky geniality. Narodil som sa dvakrát. A malo sa to takto:

Môj otec si vzal moju mamu v roku 1902, ale rodičia ma priviedli na svet až koncom roku 1905, lebo otec si želal, aby sa jeho dieťa narodilo presne na Nový rok. Vypočítal, že počatie sa musí uskutočniť 1. apríla, a práve v ten deň sa vybral za mamou s návrhom počať dieťa.

Prvý raz sa otec vybral k mojej mame 1. apríla 1903. Mama idúno čakala na túto chvíľu a veľmi sa potešila. Lenže otec mal hlavne veľmi žartovnú náladu – neudržal sa a povedal mame: „Prvý apríl!“

Mama sa strašne urazila a v ten deň otca k sebe nepripustila. Musel čakať do budúceho roka.

1. apríla 1904 sa otec opäť vybral k mame s tým istým návrhom. Ale mama si pamätala vlnajúšu udalosť a povedala mu, že už si viac neželá dostať sa do trápnej situácie, a opäť otca k sebe nepripustila. Mohol vyvádzať, koľko chcel, nič mu to nepomohlo.

Až rok nato sa môjmu otcovi podarilo podariť mamu zlomiť a počať ma. Takže moje počatie sa uskutočnilo 1. apríla 1905.

Všetky otcove výpočty však zlyhali, pretože ma mama nedonosila a ja som sa narodil štyri mesiace pred termínom.

Otec sa tak rozzúril, že pôrodná baba, ktorá mi pomáhala na svet, stratila hlavu a začala ma sťahovať späť tam, odkiaľ som pred chvíľou vyšiel.

Z ruských originálov

Daniil Charms: *Polet v nebesa, Sovietskij pisatel*, 1991;

Meňa nazývajúť kapucinom. *Nekotorujuje proizvedenija*

Daniila Ivanoviča Charmsa, 1993;

Daniil Charms: *Maloje sobranije sočinenij*, Sankt-Peterburg, 2003,

vybral, zostavil a preložil Ján Štrasser.

© Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, 2004

Jelenia 6, 811 05 Bratislava,

marenčin@nextra.sk

www.marenčin.sk

Translation © Ján Štrasser, 2004

Illustrations © Fero Lipták, 2004

Epilogue © Valerij Kupka, 2004

Design © Blcha dizajn, 2004

Jazyková úprava: Ingrid Hrubaničová

69 publikácia 1. vydanie

ISBN 80-88912-72-5

Jeden náš známy, študent vojenskej lekárskej akadémie, ktorý bol pri tom, poznámal, že strčil ma späť sa nepodari. No nehľadiac na študentove slová, napokon ma predsa len strčili, ibaže v tom zhone niekam inam.

A vtedy vypukol strašný zmatok.

Rodička kričí: „Podajte mi moje dieťa!“ Dostane odpoveď: „Vaše dieťa je vo vás vnútri.“ – „Ako to?!“ kričí rodička. „Ako môže byť dieťa vo mne vnútri, keď som ho práve porodila!“ – „Nuž,“ uravta rodičke, „možno ste sa pomýlili.“ – „Ako to,“ kričí rodička, „že som sa pomýlila! Ako by som sa mohla pomýliť! Na vlastné oči som videla, že dieťa len pred chvíľou ležalo tu na plachte!“ – „To je pravda,“ hovorí rodičke, „ale možno niekam zliezlo.“ Jedným slovom, sami nevedia, čo majú rodičke povedať.

A rodička vyvádza a žiada si svoje dieťa.

Museli zavolať skúseného doktora. Skúsený doktor rodičku vyšetril a rozhodil rukami, hneď však vedel, čo sa stalo, a dal rodičke riadnu dávku anglickej soli. Rodičku prehnalo, a tak som sa opakovane dostal na svet.

Tu sa otec opäť rozzúril, toto vraj nemožno nazvať pôrodom, toto vraj ešte nie je človek, ale skôr nejaký polovičný zárodok, a že nech ho strčia späť alebo nech ho posadia do inkubátora.

A tak ma posadili do inkubátora.

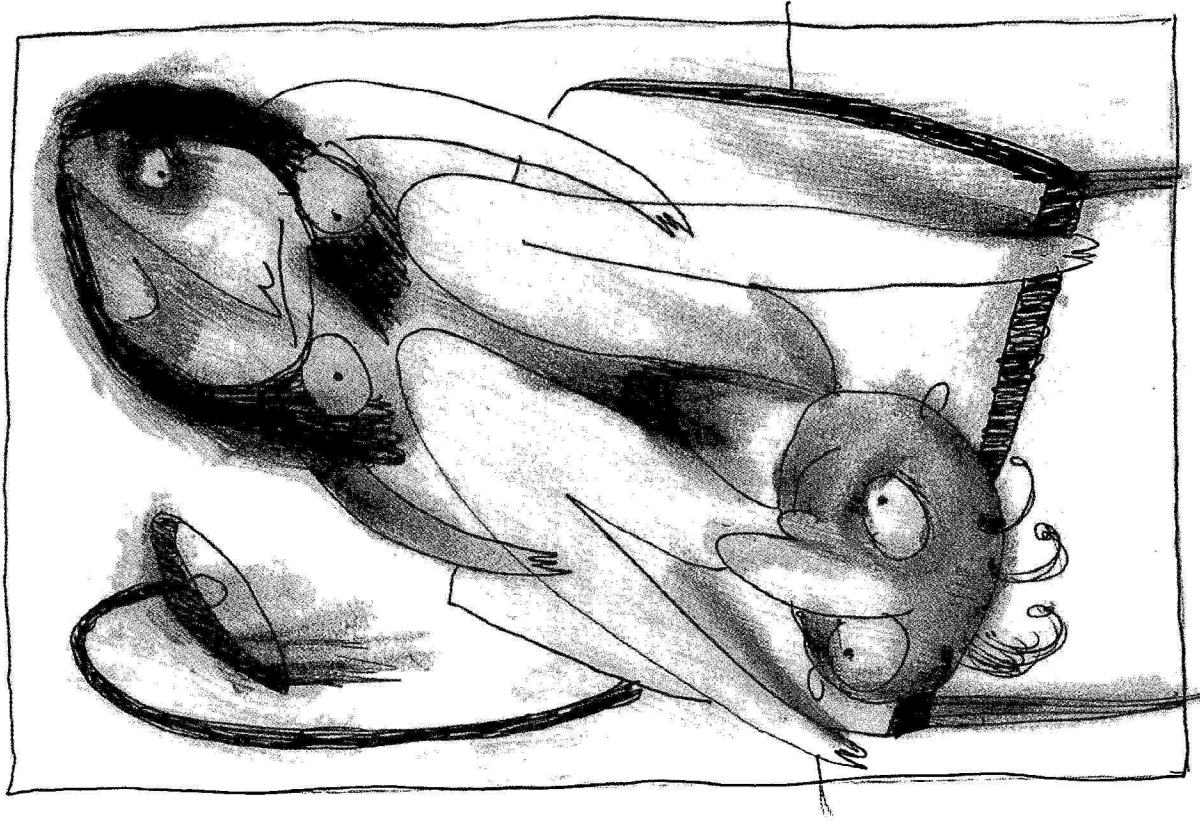
25. september 1935

Inkubátorové obdobie

V inkubátore som si posedel štyri mesiace. Pamätám si len, že bol sklenený, priehľadný a bol v ňom teplomer. Sedel som vnútri na vate. Viac si už nepamätám nič.

O štyri mesiace ma z inkubátora vybrali. Urobili to presne 1. januára 1906. Takto som sa vlastne narodil tretí raz. Za deň môjho narodenia začali pokladať práve 1. január.

(september 1935)

Teraz porozprávam, ako som sa narodil...

I. Osud profesorovej ženy

Vec

Mama, otec a slúžka Nataša sedeli pri stole a pili. Otec bol bezpochyby zvrhlík. Ešte aj mama sa naňho divala zvyšok. To však otcovi neprekázalo byť veľmi dobrým človekom. Dobro- srdečne sa smial a hojdal sa na stoličke. Slúžka Nataša s čelenkou a zásterke sa v jednom kuse neznesiteľne smiala. Otec zabával všet- kých svojou bradou, no slúžka Nataša hanblivo klopila oči a dávala tým najavo, že je v rozpakoch.

Mama, vysoká žena s bujným účesom, hovorila kónským hlasom. Mamin hlas burácal v jedálni, bolo ho počuť v ďalších izbách aj vonku. Keď vypili prvý štamperlík, všetci na chvili zmlkli a zajedli ho salá- mou. Po chvíli sa opäť rozhovorili.

Zrazu z ničoho nič niekto zaklopal na dvere. Ani otec, ani mama, ani slúžka Nataša nevedeli prísť na to, kto to klope na dvere.

„To je zvláštne,“ povedal otec. „Ktože to môže klopať na dvere?“ Mama vystrúhala lútoštvivú tvár, mimo poradia si naliata druhý štamperlík, vypila ho a povedala:

„Zvláštne.“

Otec sa neohradil, aj on si však naliat štamperlík, vypil ho a vstal od stola.

Otec nebol príliš vysoký. Na rozdiel od mamy. Mama bola vysoká, plná žena s kónským hlasom a otec bol jednoducho jej manžel. A k tomu všetkému bol navyše ešte aj pehavý.

Urobil krok k dverám a spýtal sa:

„Kto je?“

„Ja,“ povedal hlas za dvermi.

Vtom sa otvorili dvere a vošla slúžka Nataša, celá rozpačitá a čer- vená. Ako kvetinka. Ako kvetinka.

Otec si sadol.

Mama si dala ďalší štamperlík.

Slúžka Nataša a tá druhá ako kvetinka sa začervenalí od hanby. Otec sa pozrel na ne a neohradil sa, len si dal ďalší štamperlík. Aj mama.

Aby zahnal nepríjemné pálenie v ústach, otvoril otec konzervu s ra-

žou paštetou. Všetci sa veľmi tešili, jedli do rána. Ale mama sedela na dvojom mieste a mlčala. Bolo to veľmi nepríjemné.

Keď sa už otec chystal, že niečo zaspieva, od okna zaznelo ťuknutie. Mama od ľaku vyskočila a vykričkla, že jasne uvidela, ako niekto z ulice nazrel do okna. Ostatní presviedčali mamu, že to nie je možné, keďže ich byt je na druhom poschodí a nikto nemôže z ulice nazrieť do okna – to by musel byť obor alebo prinajmenšom Goliáš.

Ale mama si to vzala do hlavy. Nič na svete ju nemohlo presvedčiť, že do okna sa nik nepozeral.

Aby mamu upokojili, naliati jej ešte jeden štamperlík. Mama ho vypila. Otec naliat aj sebe a tiež vypil.

Nataša a slúžka ako kvetinka sedeli a hanblivo klopili oči.

„Nemôžem mať dobrú náladu, keď sa na nás cez okno díva niekto zvonku,“ kričala mama.

Otec bol zúfalý, lebo nevedel, ako mamu upokojiť. Napokon zbehol na dvor a usiloval sa odtiaľ nazrieť aspoň do okna na prvom poscho- dlí. Je jasné, že nedočiahol. No mamu to vôbec nepresvedčilo. Dokonca išli ani len nepozrela, ako otec nemohol nazrieť do okna na prvom po- schodí.

To otca definitívne vyviedlo z miery. Ako víchor vletel do jedálne, hleskovo do seba hodil dva štamperlíky, jeden naliat aj mame. Mama vypila štamperlík, no povedala, že pije len preto, že je presvedčená, že do okna niekto nazrel.

Otec len rozhodil rukami.

„Aha,“ povedal mame, pristúpil k oknu a otvoril obe krídla doko- trán.

Do okna sa pokúšal vliezť akýsi človek so špinavým golierom a s nožom v ruke. Keď ho otec zbadal, zabuchol okno a povedal:

„Nikto tam nie je.“

Ale človek so špinavým golierom stál za oknom a pozeral sa do ľáby, dokonca otvoril okno a vošiel dnu.

Mama bola strašne rozrušená. Dostala hysterický záchvat, no keď jej otec trochu naliat, vypila, zajedla hríbikom a upokojila sa.

O chvíľu sa upokojil aj otec. Všetci si opäť sadli za stôl a pili ďalej.

Otec vytiahol noviny a dlho ich obracal v rukách, hľadal, kde je vrch a kde spodok. No nech hľadal, kolko chcel, aj tak to nenašiel, a tak odložil noviny nabok a dal si štamperlík.

„Dobrá je,“ povedal otec. „ale nemáme dosť uhoriek.“

Mama neprístojne zaerdžala, čo slúžky priviedlo do takých rozpakov, že si začali obzerať vzor na obruse.

Otec si nalial, vypil a zrazu schytil mamu a posadil ju na kredenc. Mamin sivý bujný účes sa našuchoril, na tvár jej naskočili červené fláky a, jedným slovom, papuľu mala vzušenú.

Otec si potiahol nohavice a začal prípitok.

No vtom sa na dlážke otvoril príklop a vyliezol z neho mních.

Slúžky upadli do takých rozpakov, že jedna začala vracať. Nataša držala priateľku za čelo a usilovala sa zakryť tú neprístojnú.

Mních, ktorý vyliezol spod dlážky, zovrel päst a tresol ota do ucha. Otec nedokončil prípitok a zviezol sa na stoličku.

Potom mních podišiel k mame a udrel ju akosi zospodu - nebolo jasné, či rukou, alebo nohou.

Mama začala kričať a volať o pomoc.

A mních chytil za golier obidve slúžky, zamával nimi vo vzduchu a pustil ich na zem.

Potom sa mních nepozorovane opäť schoval pod dlážku a zavrel za sebou príklop.

Ani mama, ani otec, ani slúžka Nataša sa veľmi dlho nemohli spať. No potom, keď chytili dych a keď sa upokojili, dali si každý po štamperlíku a sadli si za stôl zajesť to strúhanou kapustou.

Všetci si dali ešte po štamperlíku, sedeli a pokojne sa zhovárali.

Vtom otec očervnel a začal kričať.

„A čo! A čo!“ kričal otec. „Podľa vás som prízemný človek, čo? Podľa vás som neúspešný, čo? Ja nie som príživník! To vy ste ničomníci!“

Mama a slúžka Nataša vybehli z jedálne a zamkli sa v kuchyni.

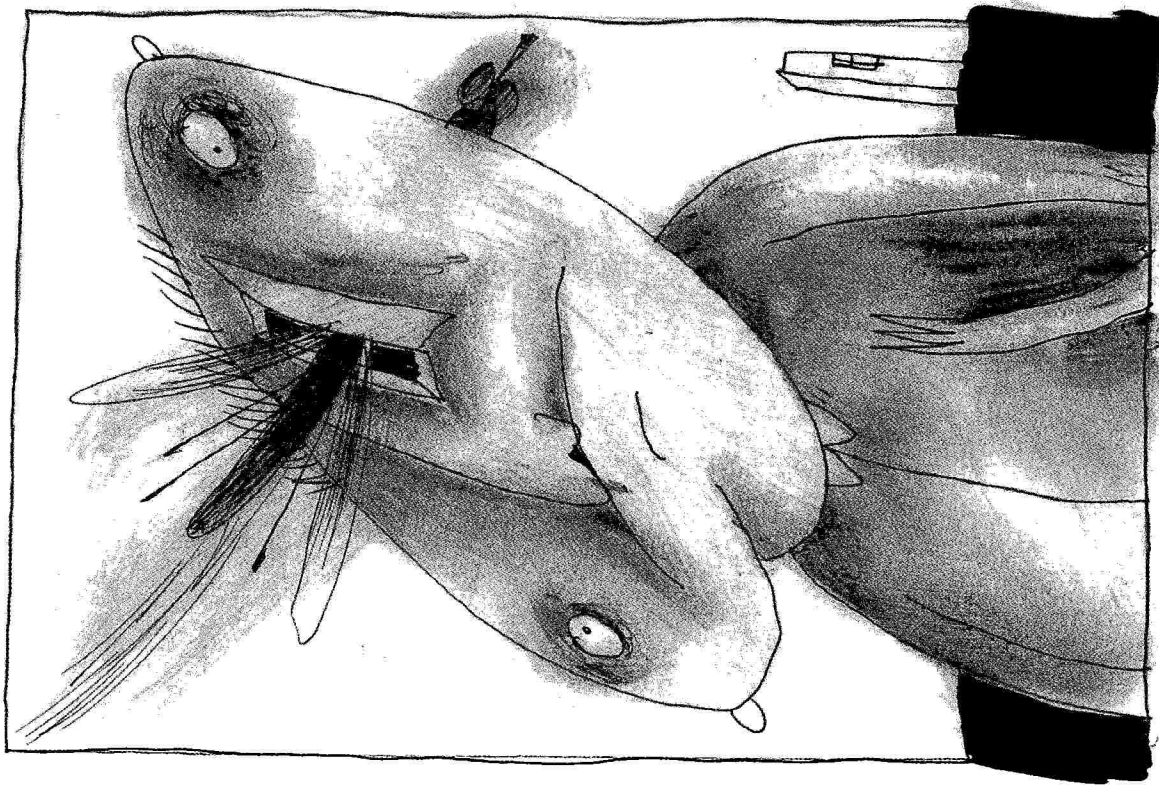
„Vypadni, ožran! Vypadni, čertovo kopyto!“ v hrôze šepkala mama nadobro zmätenej Nataši.

A otec sedel v jedálni a vrieskal až do rána. Potom vzal fascikel so spismi, natiahol si bielu čiapku so štítkom a pokorne vypadol do úradu.

31. máj 1929

(I)

Jedna mucha vrazila do čela pánovi, ktorý bežal okolo, prešla mu hlavou a vyletela zátylkom. Pána s priezviskom Derňatin to veľmi prekvapilo: zazdalo sa mu, že mu niečo hvizdlo mozgom, na zátylku mu

Jedna mucha vrazila do čela...

praskla koža a zasvrbelo ho tam. Derňatin zastal a zamyslel sa: „Čo by to tak mohlo znamenať? Veď som celkom zreteľne počul v mozgu hvizd. Nič také mi neprichádza do hlavy, aby som mohol pochopiť, o čo tu ide. V každom prípade je to zriedkavý pocit, pripomína akúsi bolesť hlavy. Ale nebudem už viac o tom rozmyšľať a budem pokračovať v behu.“ S týmito slovami pán Derňatin bežal ďalej, ale nech bežal, ako bežal, nič také sa už nestalo. Na modrej ceste Derňatin zle šliapol a takmer spadol, musel dokonca zatrepotať rukami vo vzduchu. „Dobré, že som nespadol,“ pomyslel si Derňatin, „lebo by som si rozbil okuliare a prestal by som vidieť smerové tabule.“ Ďalej šiel Derňatin krokom, opierajúc sa o svoju paličku. No aj tak naňho číhalo jedno nebezpečenstvo za druhým. Derňatin si začal spievať akúsi pesničku, aby rozohnal zlé myšlienky. Pieseň bola veselá a rezká a Derňatina tak zaujala, že zabudol aj na to, že kráča po modrej ceste, po ktorej v tomto čase často uháňali autá závratnou rýchlosťou. Modrá cesta bola veľmi úzka a uskočiteľ pred autom bolo na nej dosť ťažké. Preto ju pokladali za nebezpečnú. Opatrní ľudia vždy chodili po modrej cestičke s obavami, aby nezahynuli. Na každom kroku tu na chodca číhala smrť, raz v podobe auta, raz v podobe konského záprahu, raz v podobe káry s kamenným uhlím. Derňatin sa nestihol ani vysmrkať a už sa naňho rútilo obrovské auto. Derňatin vykrikol: „Umieram!“ a uskočil. Tráva sa pred ním rozostúpila a on spadol do vlhkého jarku. Auto sa s rachotom prehnalo okolo neho, nad jeho strechou viala vlajka signalizujúca stav najvyššieho ohrozenia. Ľudia v aute boli presvedčení, že Derňatin zahynul, a preto zložili svoje pokrývky hlavy a ďalej sa viezli prostovlasí. „Nevšimli ste si, pod ktoré kolesá spadol ten chodec, pod predné či pod zadné?“ spýtal sa pán s rukávníkom, teda nie s rukávníkom, ale s kapučňou. „Mne,“ vravel ten pán, „vždy riadne premrznú líca a ušné lalôčiky, a preto vždy nosím túto kapučňu.“ Pri páňovi v aute sedela dáma so zaujímavými ústami. „Ja,“ povedala dáma, „sa bojím, aby nás neobvinili z vraždy toho pocesného.“ „Čože? Čože?“ spýtal sa pán, odťahujúc si od ucha kapučňu. Dáma zopakovala svoje obavy. „Nie,“ povedal pán v kapučni, „ako vražda sa to berie len v tých prípadoch, keď sa zabijú podobá tekvici. My nie. My nie. My nenesieme vinu za smrť chodca. On sám vykrikol: Umieram! My sme len svedkovia jeho nečakanej smrti.“ Madam Anette sa usmiala zaujímavými ústami a povedala si: „Anton Antonovič, vy sa šikovne viete dostať z nešťastia.“ A pán Derňatin ležal v mokrom jarku s rozhodnými rukami a noha-

mi. A auto už bolo preč. To už Derňatin pochopil, že neumrel. Smrť v podobe auta ho minula. Vstal, očistil si rukávom oblek, naslinil si prsty a pustil sa po modrej ceste doháňať čas. Čas mu utiekol o deväť a pol minúty a Derňatin kráča a doháňal minúty.

(II)

Rodina Rundadarovcov bývala v dome pri tichej rieke Svirečke. Otec Rundadarovcov Platon Iľič mal rád vedomosti vysokého rangu: matematika, trojitá filozofia, geografia Edenu, Vintvivekove knihy, náuka o smrteľných úderoch a nebeská hierarchia Dionýzia Areopagitú boli najobľúbenejšie vedecké rozpravy Platóna Iľiča. Dvere domu Rundadarovcov boli otvorené pre všetkých pútnikov, ktorí navštívili sväté miesla našej planéty. Rozprávania o lietajúcich kopcoch, ktoré prinášali otrhanci z Nikitinskej slobody, sa v dome Rundadarovcov stretávali so živým záujmom a počúvali s napätou pozornosťou. Platon Iľič opatroval dlhé záznamy o detailoch lietania veľkých i malých kopcov. Od všetkých ostatných vzletov sa najviac odlišoval vzlet Kapustinského kopca. Ako je známe, Kapustinský kopec vzlietol nad ránom okolo piatej a vyvrátil pritom céder aj s koreňom. Od miesta vzletu sa tento kopec dvíhal k nebu nie po kosákovitej dráhe, ale po priamke, a len vo výške 15 až 16 kilometrov sa máličko z dráhy odkláňal. A vietor, ktorý dul do kopca, prelietal cezeň a nevychýlil ho z jeho dráhy. Ako keby kopec z kremeňitých hornín stráfil svoju nepriestupnosť. Skrz kopec, napríklad, preletela kavka. Preletela cezeň ako skrz oblak. Potvrďuje to niekoľko svedkov. Síce to protirečilo zákonom lietajúcich kopcov, ale fakt bol fakt a Platon Iľič ho označil do záznamu o detailoch Kapustinského kopca. Každý deň sa u Rundadarovcov schádzali vzácní hostia a diskutovali o aspektoch zákonov alogického radu. Medzi vzácnymi hosťami boli: profesor železníc Michail Ivanovič Dundukov, igumen Mirinos II. a plechariziasť Stefan Derňatin. Hostia sa schádzali v jedálni na prizemí, usádzali sa za podlhovastý stôl, na stôl sa kladlo obyčajné koryto s vodou. Hostia sa rozprávali a odpúľali si do koryta – taký bol zvyk v rodine Rundadarovcov. Sám Platon Iľič sedával s bičikom. Z času na čas ho namáchal do vody a plieskal ním po prázdnej stolíčke. To mu sa hovorilo „hartusiť nástrojom“. O deviatej prichádzala Platonova Iľičova žena Anna Maľajevna a uvádzala hostí k stolu. Hostia jedli tekuté i tuhé jedlá, potom sa štvornožky plazili k Anne Maľajevne, bozkávali jej ruku a šli piť čaj. Pri čaji igumen Mirinos II. rozprával príhodu,

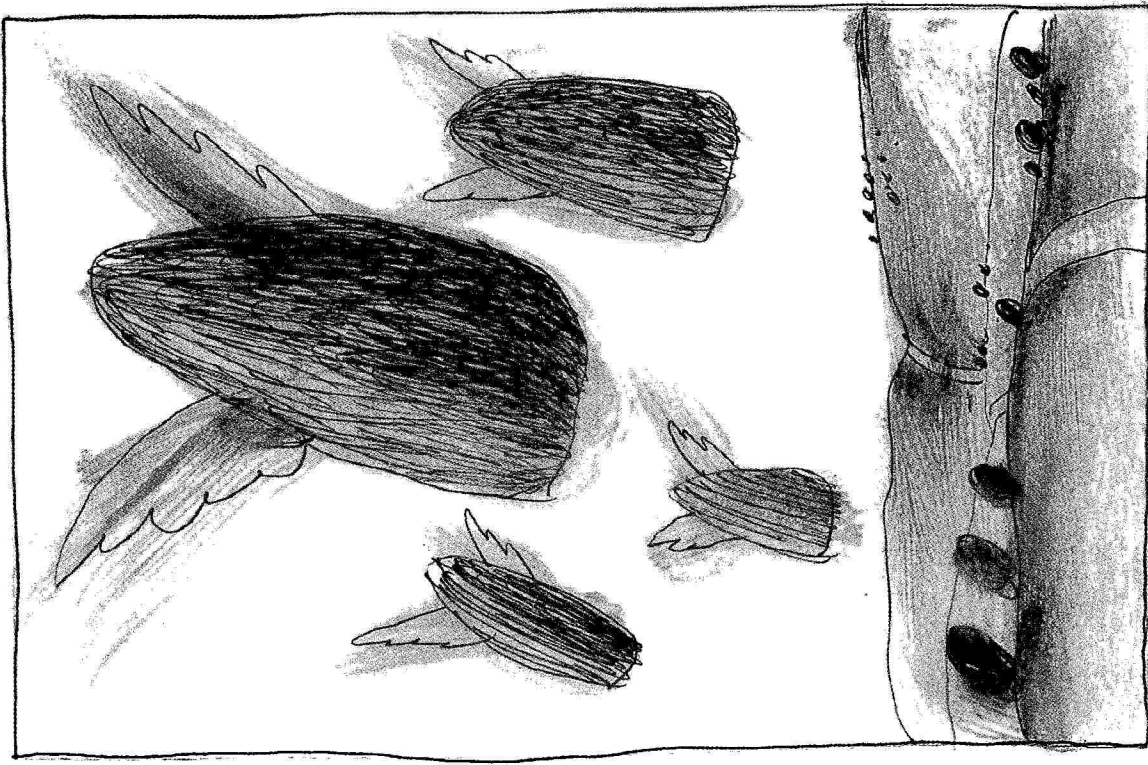
ktorá sa stala pred štrnástimi rokmi. Raz vraj on, igumen, sedel na schodíkoch pred domom a krmil kačky. Zrazu z domu vyletela mucha, zakrúžila a vrazila igumenovi do čela. Vrazila mu do čela, prešla mu hlavou, vyletela zátylkom a vlietla späť do domu. Igumen ostal sedieť pred domom s radosným úsmevom, že nakoniec predsa len na vlastné oči uvidel zázrak. Keď si ostatní hostia vypočuli Mirinosa II., začali sa búchať čajovými lyžičkami po ústach a ohryzkoch na znamenie toho, že večer sa skončil. Potom rozhovor dostával frivolný charakter. Anna Maľajevna odchádzala z izby a pán plechariziasťus Derňatin začínal rozprávať na tému Žena a kvety. Stávalo sa, že niektorí z hostí ostávali na noc. Vtedy zrážali k sebe niekoľko skriň a na ne ukladali Mirinosa II. Profesor Dundukov spával v jedálni na klavíri a pán Derňatin si líhal do postele k slúžke Rundadarovcov Maši. No väčšinou sa hostia rozchádzali domov. Platon Iljič za nimi vlastnoručne zamykal dvere a šiel k Anne Maľajevne. Po rieke Svirečke sa s piesňami na perách plavili nikitinskí rybári. A za zvukov rybárskych piesní usínala rodina Rundadarovcov.

Platon Iljič Rundadar ustrnul vo dverách jedálne. Zaprel sa rukami o veraje, nohami vrástol do dreveného prahu, vyvalil oči a stál.
(1929 – 1930)

1. **Andrej Vasilevič šiel raz po ulici** a stratil hodinky. Zakrátko nato zomrel. Jeho otec, hrbatý starší človek, celú noc sedel s cylindrom na hlave a ľavou rukou zvieral paličku so zahnutou rukoväťou. Rozličné myšlienky mu prichádzali na um, medzi nimi i takáto: Život je vyhňa.

2. Otec Andreja Vasileviča Grigorij Antonovič či, presnejšie, Vasilij Antonovič objal Máriu Michajlovnu a nazval ju svojou vládkyňou. A ona mlčky a s nádejou hľadela vpred a nahor. A vtedy sa ten prašivý hrbáč Vasilij Antonovič rozhodol znieť zo sveta svoj hrb.

3. S týmto cieľom sa Vasilij Antonovič vyhupol do sedla a pricválal k profesorovi Mamajevovi. Profesor Mamajev sedel v záhrade a čítal knihu. Na všetky prosby Vasilija Antonoviča profesor Mamajev odpovedal len dvoma slovami: času dosť. Takže Vasilij Antonovič si šiel ľahnúť na chirurgické oddelenie.

Platon Iljič opatroval dlhé záznamy o detailoch lietania veľkých i malých kopcov...

4. Začala sa operácia. No skončila sa neúspešne, lebo jedna milosrdná sestra si zakryla tvár gázovým rúskom a nemohla podávať potrebné nástroje. A asistent si zaviazal nos aj ústa, takže nemohol dýchať a ku koncu operácie sa zadusil a mŕtvy spadol na zem. No najneprijemnejšie bolo to, že profesor Mamajev v náhlivosti zabudol stiahnuť z pacienta plachtu a namiesto hrbu mu odrezal niečo iné, tuším zátylok. A hrb iba popichal chirurgickými nožnicami.

5. Keď sa Vasilij Antonovič vrátil domov, dovtedy sa nevedel upokojiť, kým do domu nevtrhli Španieli a neodsekli zátylok kuchárke Andriuške.

6. Keď sa Vasilij Antonovič upokojil, vybral sa k inému doktorovi a ten mu rýchlo odrezal hrb.

7. Potom už všetko šlo ľahko. Mária Michajlovna sa rozviedla s Vasilijom Antonovičom a vydala sa za Bubnova.

8. Bubnov nemal rád svoju novú ženu. Len čo zavrela za sebou dvere, Bubnov si kúpil nový klobúk a v jednom kuse ho dvíhal pred svojou susedkou Annou Mojsejvnou. No zrazu sa Anne Mojsejevne zlomil zub a ona od bolesti doširoka otvorila ústa. Bubnov začal rozmyšľať o svojom životopise.

9. Bubnovov otec menom Fy sa zamiloval do Bubnovovej matky menom Chňu. Raz Chňu sedela na šporáku a zbierala huby, ktoré rástli okolo nej. A Fy nečakane povedal toto:

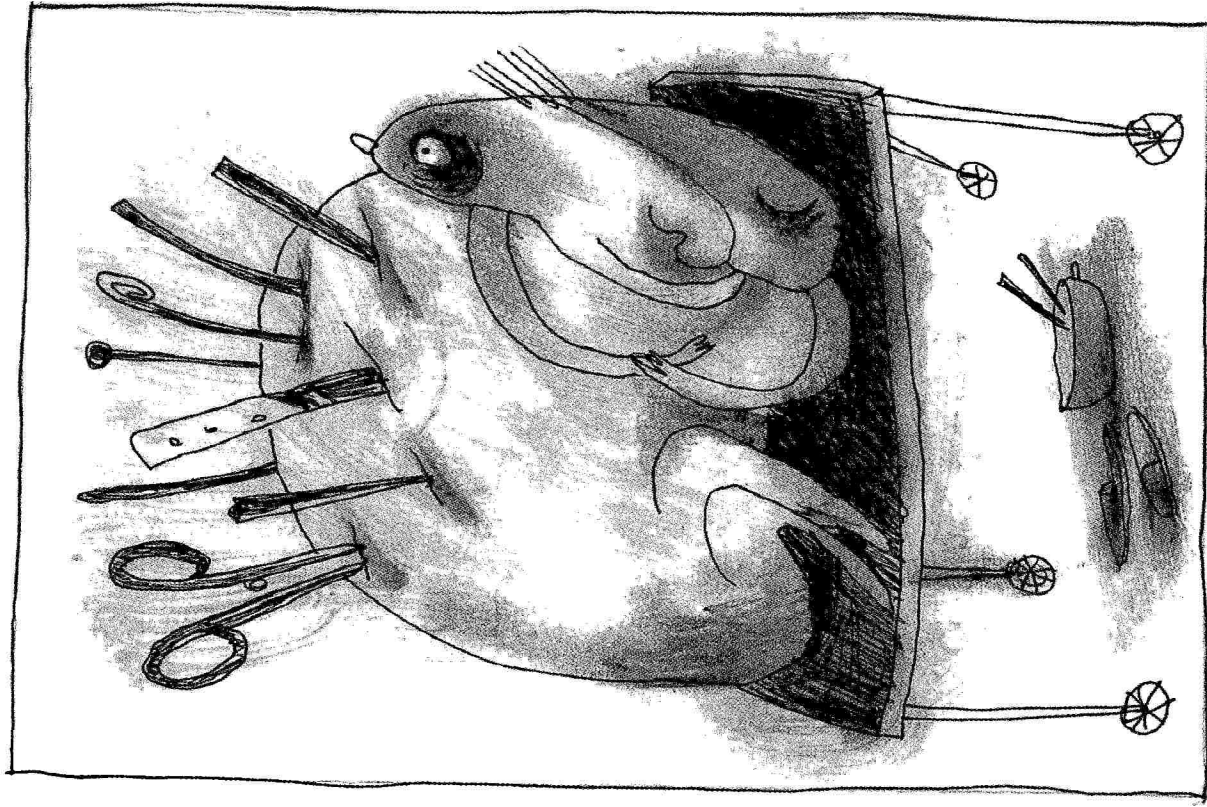
„Chňu, chcem, aby sa nám narodil Bubnov.“

„Chňu sa spýtala: Bubnov? Pravda, pravda?“

„Ako rozkázate, vaša jasnosť,“ odvetil Fy.

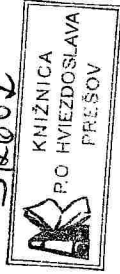
10. Chňu a Fy si sadli k sebe a začali rozmyšľať o rôznych smiešnych veciach a veľmi dlho sa smiali.

11. Nakoniec sa Chňu narodil Bubnov.
(druhá polovica marca 1931)

A hrb iba popichal chirurgickými nožnicami...

512602

4. Začala sa operácia. No skončila sa neúspešne, lebo jedna milosrdná sestra si zakryla tvár gázovým rúškom a nemohla podávať potrebné nástroje. A asistent si zaviazal nos aj ústa, takže nemohol dýchať a ku koncu operácie sa zadusil a mŕtvy spadol na zem. No najneprijemnejšie bolo to, že profesor Mamajev v náhlivosti zabudol stiahnuť z pacienta plachtu a namiesto hrbu mu odrezal niečo iné, tuším zátylok. A hrb iba popichal chirurgickými nožnicami.

5. Keď sa Vasilij Antonovič vrátil domov, dovtedy sa nevedel upokojiť, kým do domu nevtrhli Španieli a neodsekli zátylok kuchárke Andriuške.

6. Keď sa Vasilij Antonovič upokojil, vybral sa k inému doktorovi a ten mu rýchlo odrezal hrb.

7. Potom už všetko šlo ľahko. Mária Michajlovna sa rozviedla s Vasilijom Antonovičom a vydala sa za Bubnova.

8. Bubnov nemal rád svoju novú ženu. Len čo zavrela za sebou dvere, Bubnov si kúpil nový klobúk a v jednom kuse ho dvíhal pred svojou susedkou Annou Mojsejvnou. No zrazu sa Anne Mojsejvne zlomil zub a ona od bolesti doširoka otvorila ústa. Bubnov začal rozmýšľať o svojom životopise.

9. Bubnovov otec menom Fy sa zamiloval do Bubnovovej matky menom Chňu. Raz Chňu sedela na šporáku a zbierala huby, ktoré rástli okolo nej. A Fy nečakane povedal toto:

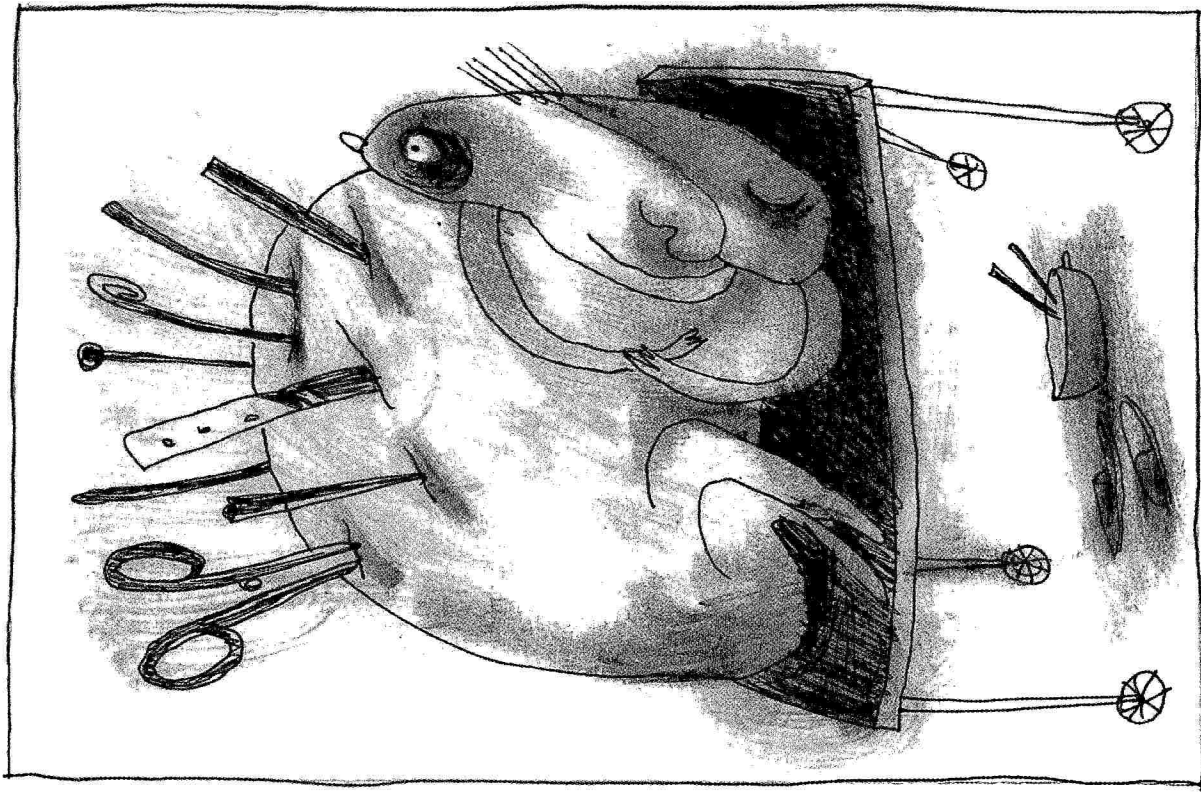
„Chňu, chcem, aby sa nám narodil Bubnov.“

„Chňu sa spýtala: Bubnov? Pravda, pravda?“

„Ako rozkázate, vaša jasnosť,“ odvetil Fy.

10. Chňu a Fy si sadli k sebe a začali rozmýšľať o rôznych smiešnych veciach a veľmi dlho sa smiali.

11. Nakoniec sa Chňu narodil Bubnov.
(druhá polovica marca 1931)

A hrb iba popichal chirurgickými nožnicami...

516601

Ale na to sa môžeme vykašľať, nás zaujíma len špiritus a Nikolaj Ivanovič Serpuchov.

Teraz Nikolaj Ivanovič berie fľašu so špiritusom do ruky a dvíha ju k nosu. Nikolaj Ivanovič prívoniava a hybe ústami ako králik.

A je tu čas povedať, že nielen za chrbtom Nikolaja Ivanoviča, ale ani pred ním, takpovediac pred jeho hrudným košom a všade naokolo nie je nič. Totálna neprítomnosť akéhokoľvek jestvovania alebo - ako sa vtipne hovorilo kedysi - nebytie akéhokoľvek bytia.

Ale venujme sa len špiritusu a Nikolajovi Ivanovičovi.

Predstavte si, Nikolaj Ivanovič nazerá dovnútra fľaše so špiritusom, potom ju dvíha k ústam, obráti fľašu hore dnom a pije, predstavte si, vypija celý špiritus.

Bravó! Nikolaj Ivanovič vypil špiritus a zaklipkal očami. Bravó! Pašák!

A my teraz musíme povedať toto: úprimne povedané, nielen za chrbtom Nikolaja Ivanoviča, nielen pred ním a okolo neho, ale takisto vnútri Nikolaja Ivanoviča nič nebolo, nič nejestvovalo.

Ono to, pravdaže, mohlo byť tak, ako sme práve povedali, a sám Nikolaj Ivanovič mohol pritom krásne jestvovať. Prečo nie. Ale úprimne povedané, celý trik je v tom, že Nikolaj Ivanovič nejestvoval a nejestvuje. V tom je celý trik.

Spýtate sa: A čo tá fľaša so špiritusom? A najmä: kam sa teda podel špiritus, ak ho vypil nejestvujúci Nikolaj Ivanovič? Fľaša je zjavne tu. Ale kde je špiritus? Pred chvíľou tu bol, a odrazu ho niet. Veď Nikolaj Ivanovič nejestvuje, hovoríte. Tak ako je to teda?

Tu sa aj my sami strácame v dohadoch.

No mimochodom, čo sme povedali? Povedali sme, že ako vnútri, tak aj zvonka Nikolaja Ivanoviča nič nejestvuje. Ak raz ani vnútri, ani zvonka nič nejestvuje, znamená to, že nejestvuje ani fľaša. Je to tak?

No na druhej strane všimnite si toto: ak hovoríme, že nič nejestvuje ani vnútri, ani zvonka, vynára sa otázka: vnútri a zvonka čoho? Niečo zrejme predsa len jestvuje? A možno aj nejestvuje. Prečo potom hovoríme „vnútri“ a „zvonka“?

Áno, toto je zjavne slepá ulička. Sami nevieme, čo povedať.

Dovidenia.

To je celé.

Daniil Dandan

18. septembra 1934

Príbeh

Abram Demjanovič Pontopasov hlasno vykrikoval a pritisol si vreckovku na oči. Bolo však neskoro. Popol a jemný prach zalepili oči Abrama Demjanoviča. Od tej chvíle začali Abrama Demjanoviča bolieť oči, časom sa pokryli odpornými chrastami a Abram Demjanovič oslepol.

Slepeho invalida Abrama Demjanoviča vyhodili z práce a vymerali mu mizernú penziu tridsaťšesť rubľov mesačne.

Je celkom jasné, že tie peniaze Abramovi Demjanovičovi nestačili na živobytie. Kilo chleba stálo rubel desať kopejok a pár pravý - allium porrum - bol na trhu za štyridsaťosem kopejok.

A tak sa obeť pracovného úrazu začala čoraz častejšie motať okolo jám na odpadky.

Pre slepca nebolo ľahké medzi všetkými tými odpadkami a špinou nájsť čosi na zjedenie.

A nie je ľahké nájsť na cudzom dvore už len samotnú jamu. Očami ju neuvidí a spýtať sa, kde tu máte jamu na odpadky, je trošku trápne. Ostáva len čuchať.

Niektoré jamy tak smrdia, že ich cítiš na kilometer, a iné, ktoré majú striedku, vôbec nenájdeš.

Je dobré, keď natrafiš na dobrého domovníka, ale niektorý ťa tak ženie preč, že hneď ťa prejde všetka chuť.

Raz Abram Demjanovič vliezol do cudzej jamy, ale uhryzla ho tam krysa, takže hneď z nej aj vyliezol. V ten deň už nevezal do úst nič.

No ráno z ničoho nič Abramovi Demjanovičovi čosi odskočilo od pravého oka.

Abram Demjanovič si to oko posúchal a vtom uvidel svetlo. A potom mu čosi odskočilo od ľavého oka a Abram Demjanovič začal vidieť.

Od toho dňa Abram Demjanovič šiel hore.

Abram Demjanovič bol všade na roztrhanie.

A čo Ludový komisariát ťažobného priemyslu? Tak tam Abrama Demjanoviča div že na rukách nenosili.

Tak sa stal Abram Demjanovič veľkým človekom.

Daniil Charms

8. január 1935

Kariéra Ivana Jakovleviča Antonova

Stalo sa to ešte pred revolúciou.

Jedna kupkyňa zívla a do úst jej vlietla kukučka.

Na krik svojej ženy príbehol kupec, vo chvíli zistil, čo sa stalo, a veľmi duchapľne všetko vyriešil.

Od tých čias sa stal známym medzi všetkými obyvateľmi mesta a zvolili ho do senátu.

No po štyroch rokoch v senáte nešťastný kupec raz večer zívla a do úst mu vlietla kukučka.

Na krik svojho muža príbehla kupkyňa a veľmi duchapľne všetko vyriešila.

Sláva o jej dôvtipe sa rozšírila po celej gubernii a kupkyňu vzali do hlavného mesta, aby ju ukázali metropolitovi.

Metropolit si vypočul dlhé rozprávanie kupkyne, zívla a do úst mu vlietla kukučka.

Na hlasný krik metropolitu príbehol Ivan Jakovlevič Grigoriev a veľmi duchapľne všetko vyriešil.

Za to Ivana Jakovleviča Grigorieva premenovali na Ivana Jakovleviča Antonova a predstavili ho cárovi.

A až teraz začína byť jasné, ako Ivan Jakovlevič Antonov urobil kariéru.

*Danil Charms
8. január 1935*

Udalosť na ulici

Raz jeden človek vyskočil z električky, ale tak nešťastne, že spadol pod auto.

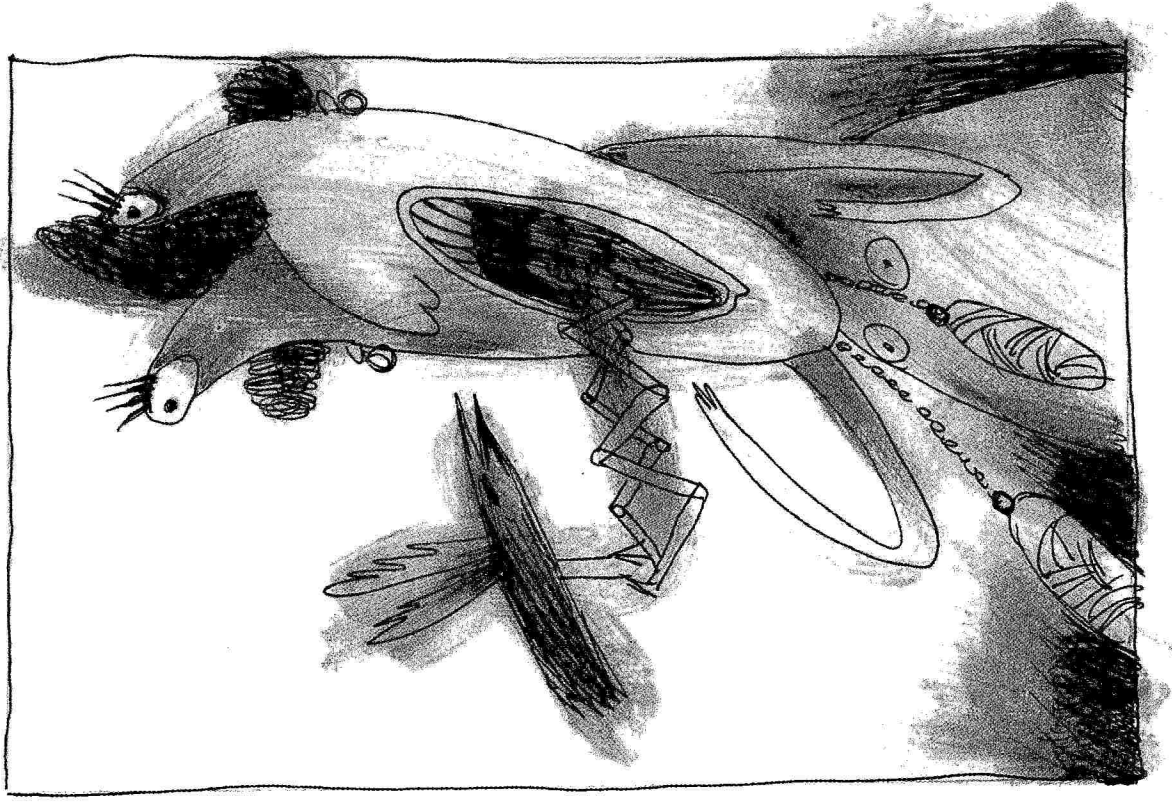
Premávka sa zastavila a milicionár sa pustil vyšetrovať, ako došlo k nešťastiu.

Šofér niečo dlho vysvetľoval a prstom ukazoval na predné kolesá auta.

Milicionár ohmatal kolesá a zapísal si do notesa meno ulice.

Zrazu sa zhrčil pomerne veľký dav.

Akýsi občan s kalnými očami v jednom kuse padal z pätníka.

Akási dáma si v jednom kuse obzerala druhú dámu a tá na to reagovala tým, že si v jednom kuse obzerala prvú dámu.

Potom sa dav rozšíril a premávka na ulici sa opäť obnovila.

Občan s kalnými očami ešte dlho padal z pätníka, no napokon aj on zjavne stratil nádej, že sa na stĺpe udrží, a jednoducho si ľahol na chodník.

V tej chvíli prudko spadol pod električku nejaký človek, čo niesol stoličku.

Opäť prišiel milicionár, opäť sa zhrčil dav a na ulici sa zastavila premávka. A občan s kalnými očami opäť začal padať z pätníka.

A potom sa opäť všetko upokojilo, ba aj Ivan Semionovič Karpov zahol do bufetu.

10. januára 1935

Nečakaná pítka

Raz Antonina Alexejevna tresla svojho muža úradnou pečiatkou a zašpinila mu čelo pečiatkovou farbou.

Na smrť urazený Peter Leonidovič, muž Antoniny Alexejevny, sa zavrel v kúpeľni a nikoho tam nepúšťal.

No nájomníci spoločného bytu, hnaní nutkavou potrebou dostať sa tam, kde sedel Peter Leonidovič, sa rozhodli, že zamknuté dvere vyložia násilím.

Keď Peter Leonidovič videl, že jeho vec je stratená, vyšiel z kúpeľne, šiel k sebe a ľahol si na posteľ.

No Antonina Alexejevna sa rozhodla prenasledovať svojho muža do konca. Natrhala papier na drobné kúsky a zasypala nimi Petra Leonidoviča ležiaceho na posteli.

Rozzúrený Peter Leonidovič vyletel na chodbu a začal tam trhať tapety.

Vtedy vybehli všetci nájomníci, a keď zbadali, čo nešťastný Peter Leonidovič vyvádza, vrhli sa naňho a roztrhali na ňom vestu.

Peter Leonidovič sa rozbehol na bytové družstvo.

Antonina Alexejevna sa zatiaľ vyzliekla donaha a skryla sa do truhlice.

O desať minút sa Peter Leonidovič vrátil aj so správcom.

Keď správca a Peter Leonidovič nenašli ženu v izbe, rozhodli sa, že

využijú voľnú izbu a vypijú si vodky. Peter Leonidovič sa podujal zabehnúť po tento nápoj na roh.

Keď Peter Leonidovič odišiel, Antonina Alexejevna vyliezla z truhlice a predviedla sa správcovi v celej svojej nahote.

Šokovaný správca vyskočil zo stoličky a rozbehol sa k oknu, no keď videl statnú telesnú schránku mladšej dvadsiatsiestročnej ženy, v tej chvíli sa ho zmocnilo divé vzrušenie.

Vtedy sa vrátil Peter Leonidovič s litrom vodky.

Keď Peter Leonidovič uvidel, čo sa robí v jeho izbe, zachmúril obočie.

No jeho manželka Antonina Alexejevna mu ukázala úradnú pečiatku a Peter Leonidovič sa upokojil.

Antonina Alexejevna vyslovila želanie zúčastniť sa na pitke, no zásadne nahá, a navyše sediac na stole, kde sa mala rozložiť zájedka k vodke.

Muži si sadli na stoličky, Antonina Alexejevna na stôl a pítka sa začala.

Nedá sa povedať, že je to hygienické, keď nahá mladá žena sedí na stole, kde sa je, navyše Antonina Alexejevna bola žena plná, nie však priam čistá, takže čert vie, čo všetko sa tam dialo.

Čoskoro sa však všetci opili a zaspali, muži na zemi a Antonina Alexejevna na stole.

A v spoločnom byte sa rozhostilo ticho.

D. Ch.

22. január 1935

Bol raz jeden človek, volal sa Kuznecov. Raz sa mu zlomil stolček. Vyšiel z domu a šiel si do obchodu kúpiť stolársky glej, aby stolček zlepil.

Keď Kuznecov prechádzal okolo nedostavaného domu, zhora spadla tehla a udrela Kuznecova do hlavy.

Kuznecov spadol, no hneď vyskočil a ohmatal si hlavu. Na Kuznecovovej hlave navrela veľká hrča.

Kuznecov si rukou pohladkal hrču a povedal:

„Som občan Kuznecov, vyšiel som z domu a šiel som do obchodu, aby... aby... aby... Ach, čo sa to robí! Zabudol som, prečo som šiel do obchodu.“

Vtom zo strechy spadla druhá tehla a opäť tresla Kuznecova do hlavy.

„Och!“ vykrikol Kuznecov, chytil sa za hlavu a nahmatal na nej druhú hrču.

„To sú mi veci!“ povedal Kuznecov. Som občan Kuznecov, vyšiel som z domu a šiel som... šiel som... Kam som to šiel? Zabudol som, kam som šiel!

Vtom na Kuznecova zhora spadla tretia tehla a na Kuznecovovej hlave navrela tretia hrča.

„Jaj, jaj, jaj!“ vykrikol Kuznecov a chytil sa za hlavu. „Som občan Kuznecov, vyšiel som z... vyšiel som z... vyšiel som z pivnice? Nie. Vyšiel som zo suda? Nie! Tak odkiaľ som vyšiel?“

Zo strechy spadla štvrtá tehla, udrela Kuznecova do tyla a Kuznecovovi v zátylku navrela štvrtá hrča.

„No toto!“ povedal Kuznecov a poškrabal sa na zátylku. „Som... som... som... Kto som? Celkom som zabudol, ako sa volám. To sú mi veci! Ako sa vlastne volám? Vasilij Petuchov? Nie. Nikolaj Sapogov? Nie. Pantelej Rysakov? Nie? No tak kto som?“

A vtom zo strechy spadla piata tehla a tak tresla Kuznecova po zátylku, že Kuznecov definitívne zabudol všetko na svete, skríkol „Ohohó!“ a rozbehol sa po ulici.

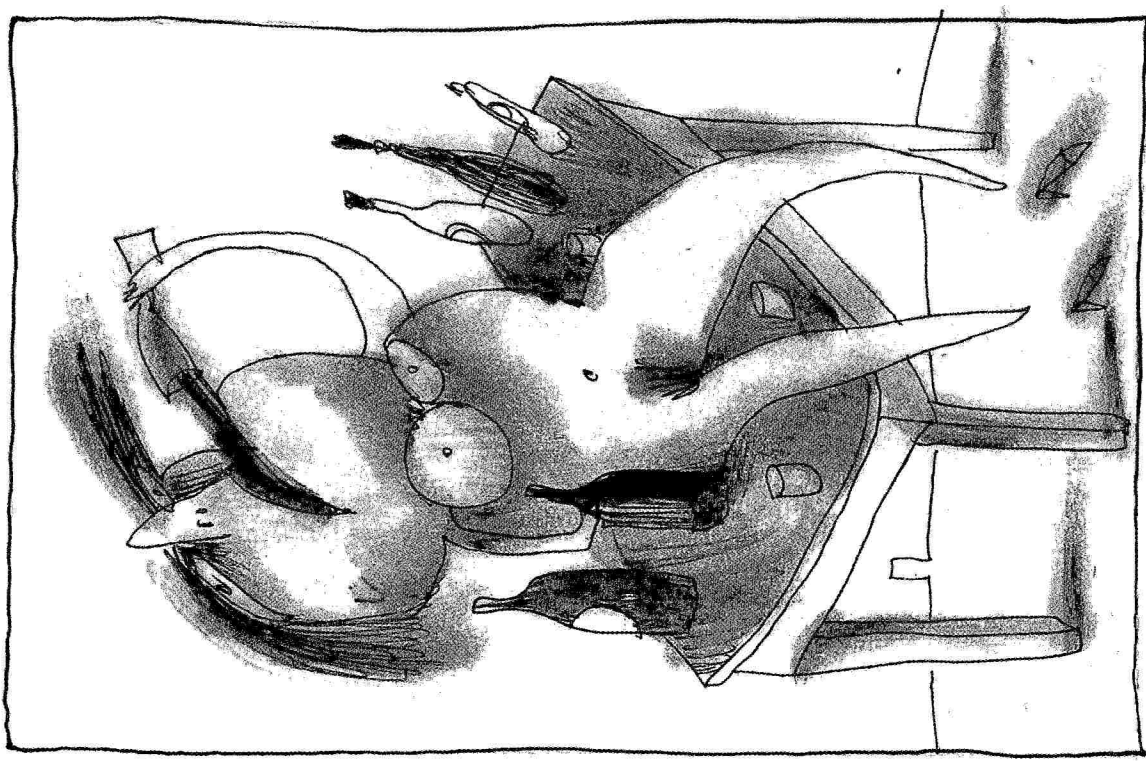
Prosím vás! Ak stretnete na ulici človeka s piatimi hrčami na hlave, pripomeňte mu, že sa volá Kuznecov a že si má kúpiť stolársky glej a opraviť si zlomený stolček.

1. november 1935

Jeden Angličan si za živý svet nemohol spomenúť, ako sa volá ten vták.

„Je to,“ vraví, „slepnička. Ba nie, nie slepnička, ale slepanica. Vlastne nie, nie slepanica, ale slepačica. Do čerta! Nie slepačica, ale slepačníca. Ani slepačníca, ale slipekovička.“

Môžem vám porozprávať príhodu o tej sliepnici? Teda nie o sliepnici, ale o slepanici. Vlastne nie, nie o slepanici, ale slepačici. Do čerta! Nie o slepačici, ale slepačníci. Ani nie o slepačníci, ale slipekoviči. Nie,

Antonina Alexejevna vyslovila želanie zúčastniť sa na pitke, no zásadne nahá...

O Puškinovi

Ťažko povedať niečo o Puškinovi tomu, kto o ňom nič nevie. Puškin je veľký básnik. Napoleon je menší ako Puškin. Aj Bismarck je v porovnaní s Puškinom nikto. Aj Alexandrovia I. a II., a III. sú v porovnaní s Puškinom obyčajné nuly. Ba aj všetci ľudia sú v porovnaní s Puškinom nuly, no v porovnaní s Gogolom je aj Puškin nula.

A preto namiesto toho, aby som písal o Puškinovi, vám radšej napíšem o Gogolovi.

No keďže Gogol je taký veľký, že sa o ňom nedá napísať vôbec nič, predsa len napíšem niečo o Puškinovi.

No po Gogolovi písať o Puškinovi je akosi trápne. A o Gogolovi sa písať nedá. Preto radšej nič o ňom nenapíšem.

*Charms
15. december 1936*

Rytier

Alexej Alexejevič Alexejev bol skutočný rytier. Tak napríklad raz z elektrického videl, ako sa jedna dáma potkla o pätník, z tašky jej vypadlo sklenené tienidlo na stolnú lampu a hneď sa aj rozbiло. Alexej Alexejevič chcel dáme pomôcť a neváhal v tej veci priniesť obeť - vyskočil z uháňajúcej elektricky, spadol a rozbil si papušu o kameň. Inokedy zbadal, ako jedna dáma preliezala plot, zachytila sa sukňou o klinec a uviazla tak, že sedela obkročmo na plote a nemohla sa pohnúť ani dopredu, ani dozadu - Alexeja Alexejeviča to tak vzalo, že si od vzrušenia jazykom vytlačil dva predné zuby. Jedným slovom, Alexej Alexejevič bol skutočný rytier, a to nielen pokiaľ išlo o dámy. S neobyčajnou ľahkosťou mohol Alexej Alexejevič obetovať svoj život za Vieru, za Cára a za Vlast, čo aj dokázal v roku 1914 na začiatku nemeckej vojny, keď s výkrikom „Za vlast!“ vyskočil z okna druhého poschodia. Akýmsi zázrakom to Alexej Alexejevič prežil, vyviazol len s odreninami a zakrátko ho ako výnimočne oduševneného vlastenca poslali na front.

Na fronte Alexej Alexejevič vynikal nevidane vznešenými citmi a zakaždým, keď vyslovoval slová „vlajka“, „fanfára“ alebo len prasto „epolety“, po tvári mu skanula siza dojatia.

V roku 1916 bol Alexej Alexejevič ranený do slabín a odvelený z frontu.

Ako invalid I. kategórie Alexej Alexejevič nepracoval, a keďže mal veľa voľného času, vylieval na papier svoje vlastenecké city.

Raz pri rozhovore s Konštantinom Lebedevom vyslovil Alexej Alexejevič svoju obľúbenú vetu: „Trpel som za Vlast a prišiel som o slabiny, no existujem vďaka sile presvedčenia svojho podvedomia.“

„Si hlupák!“ povedal mu Konštantín Lebedev. „Najvyššiu službu vlasti prináša iba LIBERÁL.“

Pre niečo sa tieto slová hlboko vryli do duše Alexeja Alexejeviča a v roku 1917 sa už nazýva *liberálom, ktorý svoje slabiny položil na oltár vlasti*.

Revolúciu Alexej Alexejevič prijal s nadšením, dokonca bez ohľadu na to, že mu vzali penziu. Určitý čas ho Konštantín Lebedev zásoboval trstinovým cukrom, čokoládou, stuženým tukom a pšenom. Ale keď Konštantín Lebedev odrazu zmizol nevedno kam, Alexej Alexejevič musel ísť na ulicu a prosiť o almužnu. Spočiatku Alexej Alexejevič naťahoval ruku a hovoril: „Pre Ježiša Krista, dajte almužnu mužovi, ktorý svojimi slabinami trpel za vlast“. To však nemalo úspech. Vtedy Alexej Alexejevič nahradil slovo „vlast“ slovom „revolúcia“. No ani to nemalo úspech. Vtedy Alexej Alexejevič zložil revolučnú pieseň, a keď zbadal na ulici človeka, ktorý podľa Alexeja Alexejeviča vyzeral na to, že dá almužnu, vykročil vpred a hrdo, dôstojne zaklonil hlavu a začal spievať:

*Na barikády
všetci pôjdeme!
Za slobodu*

dáme sa zraniť a umrieme!

A bujaro po polsky, zraziac opätky, Alexej Alexejevič naťahoval klobúk a hovoril: „Pre Boha živého, dajte mi almužnu!“ To pomáhalo a Alexej Alexejevič len zriedka nemal čo do úst.

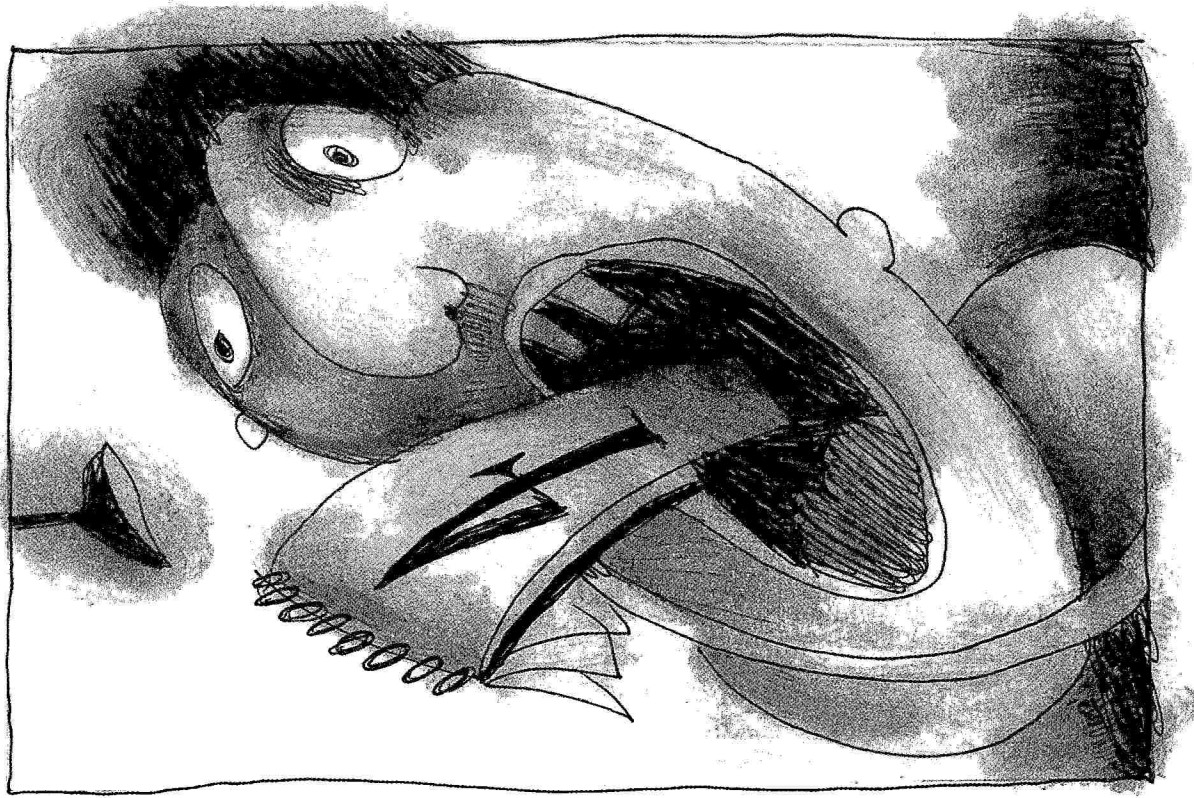
Všetko šlo dobre, kým sa v roku 1922 Alexej Alexejevič nezoznámil s istým Ivanom Ivanovičom Puzyriovom, ktorý na Sennom trhu obchodoval so slnečnicovým olejom. Puzyriov pozval Alexeja Alexejeviča do kaviarne, pohostil ho pravou kávou a, mláskavo sa nepochávajúc zákuskami, predostrel mu akýsi zložitý projekt, z ktorého ho Alexej Alexejevič pochopil len to, že aj on by mal niečo robiť, za čo bude od Puzyriova dostávať tie najvzácnejšie potraviny. Alexej

som *Anton Sergejevič Kondratiev*. 9. Za jedenásť rokov ho rozvrtali červy a náhrobok spadol. A strážca cintorína rozpíliť ten náhrobok na štyri časti a spálil ho vo svojom sporáku. A žena strážcu cintorína namot ohni uvarila karfiolovú polievku. 10. No keď už bola polievka hotová, zo steny spadli hodiny rovno do kastrola s tou polievkou. Hodiny z polievky vytiahli, no v hodinách boli plošnice a tie sa teraz ocitli v polievke. Polievku dali žobrákovi Timofejovi. 11. Žobrák Timofej zjedol polievku s plošnicami a o dobre strážcu cintorína povedal žobrákovi Nikolajovi. 12. Na druhý deň žobrák Nikolaj prišiel k strážcovi cintorína a pýtal si almužnu. Ale strážca cintorína nechal žobrákovi Nikolajovi nič a odohnal ho. 13. Žobrák Nikolaj sa veľmi nahnevával a podpálil strážcovi cintorína dom. 14. Oheň preskočil z domu na kostol a kostol zhorel. 15. Začalo sa dlhé vyšetrovanie, ale zistiť príčinu požiaru sa nepodarilo. 16. Na tom mieste, kde bol kostol, postavili klub a v deň jeho otvorenia usporiadali koncert, na ktorom vystúpil huslista, ktorý pred štrnástimi rokmi stratil kabát. 17. A medzi poslucháčmi sedel syn jedného z tých chuligánov, ktorí pred štrnástimi rokmi tomu huslistovi zhodili čiapku. 18. Po koncerte cestovali domov v tej istej električke. No v električke, ktorá šla za nimi, bol vodičom ten istý sprievodca, ktorý kedysi predal huslistov kabát na blšom trhu. 19. A teraz sa vezú neskoru večer mestom: vpredu huslista a chuligánov syn a za nimi vodič električky – niekdajší sprievodca; 20. idú (vezú sa) a nevedia, čo ich spája, a nedozvedia sa to až do smrti.

14. septembra 1937

Päť nedokončených rozprávání

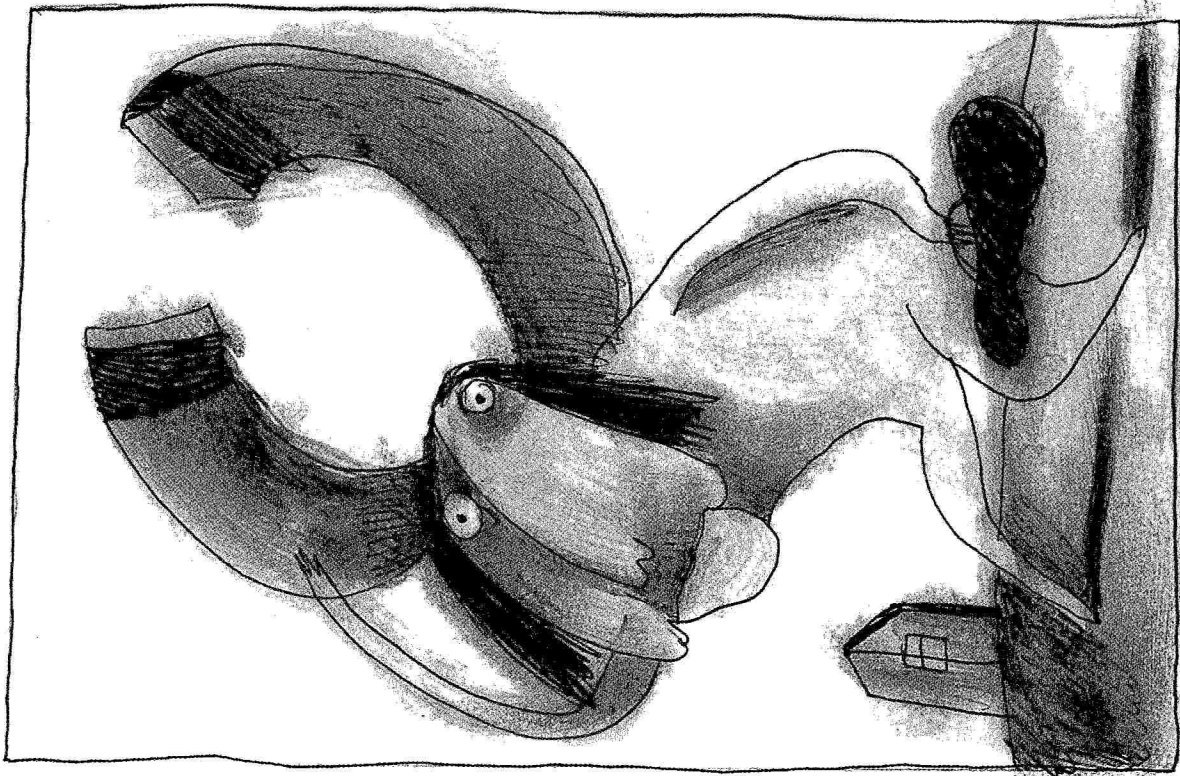
1. Jeden človek sa rozbehol a takou silou vrazil hlavou do vyhne, že kováč odložil nabok kladivo, ktoré držal v rukách, sňal si koženú zásteru, prihladil si rukou vlasy a vyšiel von pozrieť sa, čo sa stalo. 2. Tam kováč uvidel človeka sediaceho na zemi. Človek sedel na zemi a držal si hlavu. 3. „Čo sa stalo?“ spýtal sa kováč. „Joj!“ povedal človek. 4. Kováč pristúpil k človeku bližšie. 5. Končíme rozprávanie o kováčovi a o neznámom človeku a začíname nové rozprávanie o štyroch priateľoch háremu. 6. Boli raz štyria milovníci háremu. Mysleli si, že

je príjemné mať osem žien naraz. Schádzali sa po večeroch a dumali o živote v háreme. Pili víno. Spjali sa. Padali pod stôl. Zvracali. Bolo odporne sa na nich dívať. Hryzli jeden druhého do nôh. Hovorili jeden druhému škaredé slová. Plazili sa po bruchách svojich. 7. Končíme príbeh o nich a začíname nový príbeh o pive. 8. Stál sud piva, pri ňom sedel filozof a dumal: „Tento sud je plný piva. Pivo kvasí a mocnie. Aj moje myšlienky kvasia v nadoblačných výšinách a môj duch mocnie. Pivo je nápoj, ktorý tečie v priestore, a ja som nápoj, ktorý tečie v čase. 9. Keď je pivo uzavreté v sude, nemá kam tečť. Keď sa zastaví čas, aj ja sa zastavím. 10. Ale čas sa nezastaví a ja budem tečť ďalej. 11. Tak nech aj pivo tečie slobodne, lebo sa protiví zákonom prírody, aby stálo na mieste.“ A s týmito slovami filozof otvoril na sude kohútik a pivo vyteklo na zem. Dost' bolo slov o pive, teraz porozprávame o bubne. 13. Filozof bil na bubon a kričal: „Tvorím filozofický huk! Tento huk nikto nepotrebuje, dokonca všetkým prekáža. Ak však prekáža všetkým, znamená to, že nie je z tohto sveta. A ak nie je z tohto sveta, potom je z onoho sveta. A ak je z onoho sveta, budem ho tvoriť.“ 14. Dlho hučal filozof. My však opustíme tento hlučný príbeh a prejdeme k nasledujúcemu tichému príbehu o stromoch. 15. Filozof sa prechádzal pod stromami a mlčal, pretože ho opustila inšpirácia.

(1937)

Volajú ma kapucín. Volákomu za to odtrhnem uši, ale zatiaľ mi nedáva pokoja sláva Jeana Jacquesa Rousseaua. Prečo všetko vedel? Aj ako deti povijajú, aj ako panny vydávať. Aj ja by som chcel všetko také vedieť. Ale veď ja už všetko viem, akurát nie som si istý svojimi poznatkami. O deťoch viem presne, že vôbec ich netreba povijáť, treba ich hubiť. Na to by som v meste vyhlbil spoločnú jamu a deti by som hádzal do nej. A aby z jamy nevychádzal pach rozkladajúcich sa telí, mohla by sa každý týždeň polievať nehaseným vápnom. Do tej jamy by som nahádzal všetkých nemeckých ovčiakov. Teraz o tom, ako vydávať panny. To je podľa mňa ešte jednoduchšie. Postavil by som spoločenskú sálu, kde by sa, povedzme, raz za mesiac zhromažďovali všetci mladí. Všetci od 17 do 35 rokov sa musia vyzliecť donaha a prechádzať sa po sále. Ak sa niekto niekomu zapáči, pár odíde do kúta a tam si jeden druhého poobzerajú už detailne. Zabudol som povedať, že všetci musia mať na krku lístочки s menom, priezviskom a adresou. Potom si

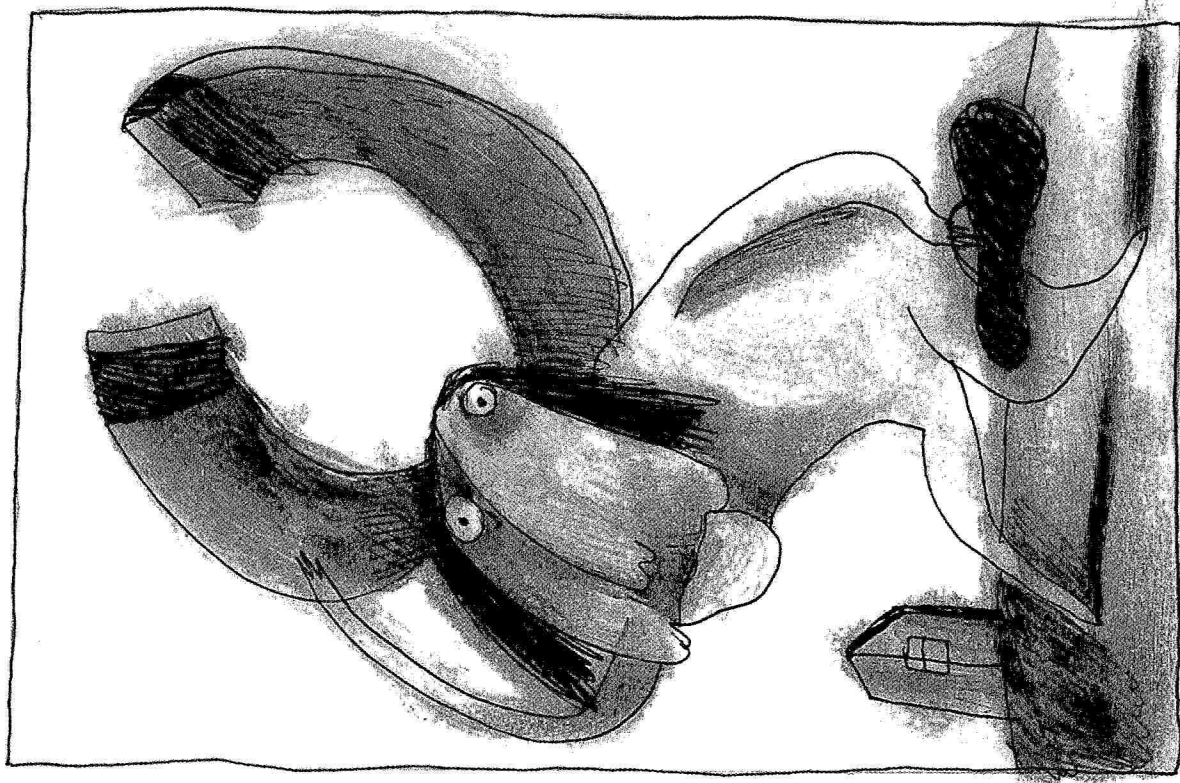

Istý huslista si kúpil magnet...

je príjemné mať osem zien naraz. Schádzali sa po večeroch a dumali o živote v háreme. Pili víno. Spjali sa. Padali pod stôl. Zvracali. Bolo odporné sa na nich dívať. Hryzli jeden druhého do nôh. Hovorili jeden druhému škaredé slová. Plazili sa po bruchách svojich. 7. Končíme príbeh o nich a začíname nový príbeh o pive. 8. Stál sud piva, pri ňom sedel filozof a dumal: „Tento sud je plný piva. Pivo kvasí a mocnie. A moje myšlienky kvasia v nadoblačných výšinách a môj duch mocnie. Pivo je nápoj, ktorý tečie v priestore, a ja som nápoj, ktorý tečie v čase. 9. Keď je pivo uzavreté v sude, nemá kam tiecť. Keď sa zastaví čas, aj ja sa zastavím. 10. Ale čas sa nezastaví a ja budem tiecť ďalej. 11. Tak nech aj pivo tečie slobodne, lebo sa proti zákonom prírody, aby stálo na mieste.“ A s týmito slovami filozof otvoril na sude kohútik a pivo vyteklo na zem. Dost bolo slov o pive, teraz porozprávame o bub-
ne. 13. Filozof bil na bubon a kričal: „Tvorím filozofický huk! Tento huk nikto nepotrebuje, dokonca všetkým prekáža. Ak však prekáža všetkým, znamená to, že nie je z tohto sveta. A ak nie je z tohto sveta, potom je z onoho sveta. A ak je z onoho sveta, budem ho tvoriť.“ 14. Dlho hučal filozof. My však opustíme tento hlučný príbeh a prejdeme k nasledujúcemu tichému príbehu o stromoch. 15. Filozof sa prechádzal pod stromami a mlčal, pretože ho opustila inšpirácia.

(1937)

Volajú ma kapucín. Volákomu za to odtrhnem uši, ale zatiaľ mi nedáva pokoja sláva Jeana Jacquesa Rousseaua. Prečo všetko vedel? Aj ako deti povíjať, aj ako panny vydávať. Aj ja by som chcel všetko tak vedieť. Ale veď ja už všetko viem, akurát nie som si istý svojimi poznatkami. O deťoch viem presne, že vôbec ich netreba povíjať, treba ich hubiť. Na to by som v meste vyhlbil spoločnú jamu a deti by som hádzal do nej. A aby z jamy nevychádzal pach rozkladajúcich sa tel, mohla by sa každý týždeň polievať nehasseným vápnom. Do tej jamy by som nahádzal všetkých nemeckých ovčiakov. Teraz o tom, ako vydávať panny. To je podľa mňa ešte jednoduchšie. Postavil by som spoločenskú sálu, kde by sa, povedzme, raz za mesiac zhromažďovali všetci mladí. Všetci od 17 do 35 rokov sa musia vyzliecť donaha a prechádzať sa po sále. Ak sa niekto niekomu zapáči, pár odíde do kúta a tam si jeden druhého poobzerajú už detailne. Zabuďol som povedať, že všetci musia mať na krku lističky s menom, priezviskom a adresou. Potom si

Istý huslista si kúpil magnet...

knihu. Veľmi múdro tam o všetkom bolo napísané. Ja sa interesujem o všetko, aj o reči. Po francúzsky viem rátať a viem, ako sa povie po nemecky brucho. Der Magen. To je, čo?! So mnou sa aj maliar Kozlov kamaráti. Chodíme spolu na pivo. Kurov? Kto je to? Ved' ten ani hodiť nepozná. Siaka do dlane, rybu je vidličkou, spáva v čizmách, zuby si nečistí... fuji! Skrátka, sedliak! Len sprobuj s ním prísť do spoločnosti - vyženuť ťa, len taký fukot, ešte ti aj vynadajú, čo sa sem trepeš so sedliakom, keď si inteligent. Ale mňa nikto neoblafne. Postav mi grófa, podiškurujem si s grófom. Postav mi baróna, podiškurujem si s barónom. Len tak ľahko nedôjdeš na to, čo som zač.

Nemeckou rečou, tú ja veru bohvieako neovládam, aj keď viem, že bachor je der magen. Ale keď na mňa spustia, že der magen findel munt, nemám ani šajnu, o čom je reč. Ale ten Kurov, ten ani der magen nevie. A ona utečie s takým trpákom! Suka! Verabože, suka! Nuž, tak je to, viete? Ona ma nedrží za muža, viete? A vari je to moja vina, že ma ešte v detstve vymiškovali? Ved' som si to onô sám neodšmykol! Vraví: „Máš babský hlas!“ A ja vonkoncom nemám babský hlas, ale detský! Tenký, detský a vonkoncom nie babský! Sprostaňa jedna! Čo na tom Kurovovi vidí? Maliar Kozlov vraví, že keď sa mu postavím, hneď ma odmaluje, pravý kastrál, vraví. To je skoro ako rímsky pápež. A ona odo mňa ušla ku Kurovovi! Ja sa ušúlam.

(1939 - 1940)

III.

Udalosti

Venujem Maríne Vladimírovne Malíčovej

1. Belasý zošit číslo 10

Bol raz jeden ryšavý človek, ktorý nemal oči ani uši. Ani vlasy nemal, takže ryšavým ho nazývali len formálne. Nemohol rozprávať, lebo nemal ústa. Ani nos nemal. Nemal ani ruky a nohy. Ani brucho nemal, ani chrbát nemal, ani chrbticu nemal a ani nijaké vnútornosti nemal. Nemal nič! Takže sa nevie, o kom je reč. Tak už o ňom radšej viac ani nebudeme hovoriť.

7. január 1937

2. Udalosti

Raz sa Orlov prejedol hrachovej kaše a zomrel. Keď sa to dozvedel Krylov, aj on zomrel. A Spiridonov zomrel sám od seba. A Spiridonovova žena spadla z kredenca a tiež zomrela. A Spiridonovove deti sa utopili v rybníku. A Spiridonovova stará mať sa opila, odišla a zmizla. A Michajlov sa prestal česať a chytil svrab. A Kruglov nakreslil dámu s bičom v rukách a zbláznil sa. A Perekrestov dostal telegraficky štyristo rubľov a začal sa tak naparovať, až ho vyrazili z úradu.

Takí dobrí ľudia a nevedia stáť pevne nohami na zemi.

22. augusta (1936)

3. Vypadávajúce starený

Jedna starena sa z nadmernej zvedavosti vyklonila z okna, vypadla a dochrámala sa.

Z okna sa vyklonila druhá starena, začala sa pozeráť dolu na tu dochrámanú, ale z nadmernej zvedavosti sa tiež vyklonila z okna, vypadla a dochrámala sa.

Potom z okna vypadla tretia starena, potom štvrtá, potom piata.

Keď vypadla šiesta starena, prestalo ma baviť pozerat sa na ne a po-
bral som sa na Malcevský trh, kde vraj jednému slepcovi darovali ple-
tený šál.

(1936 - 1937)

4. Sonet

Stala sa mi zvláštna vec. Náhle som zabudol, čo ide skôr, 7 či 8.
Zašiel som k susedom a spýtal som sa ich, čo si o tom myslia.

Aké však bolo ich i moje prekvapenie, keď odrazu zistili, že ani oni
si nemôžu spomenúť na číselný rad. 1, 2, 3, 4, 5 a 6 si pamätajú, ale
ďalej to už zabudli.

Všetci sme sa vybrali do Gastronomu na rohu Znamenskej a Bazé-
novej ulice a zverili sme sa pokladničke s našimi pochybnosťami. Po-
kladnička sa smutne usmiala, z úst si vytiahla maličké kladivko, zláh-
ka pokrčila nos a povedala: „Ja si myslím, že sedmička ide po osmič-
ke vtedy, ak osmička ide po sedmičke.“

Podakovali sme sa pokladničke a radostne sme vybehli z obchodu.
No potom sme sa zamysleli nad slovami pokladničky a opäť sme klesli
na duchu, keďže sa nám zazdalo, že jej slová nedávajú nijaký zmysel.

Čo sme mali robiť? Šli sme do Letného sadu a začali sme tam rátať
stromy. No keď sme dorátali k šiestim, zasekli sme sa a začali sme sa
hádať: podľa jedných nasledovalo 7, podľa druhých - 8.

Hádali by sme sa ešte veľmi dlho, ale našťastie spadlo akési dieťa z
lavičky a zlomilo si obe čelúste. To nás odpútalo od nášho sporu.

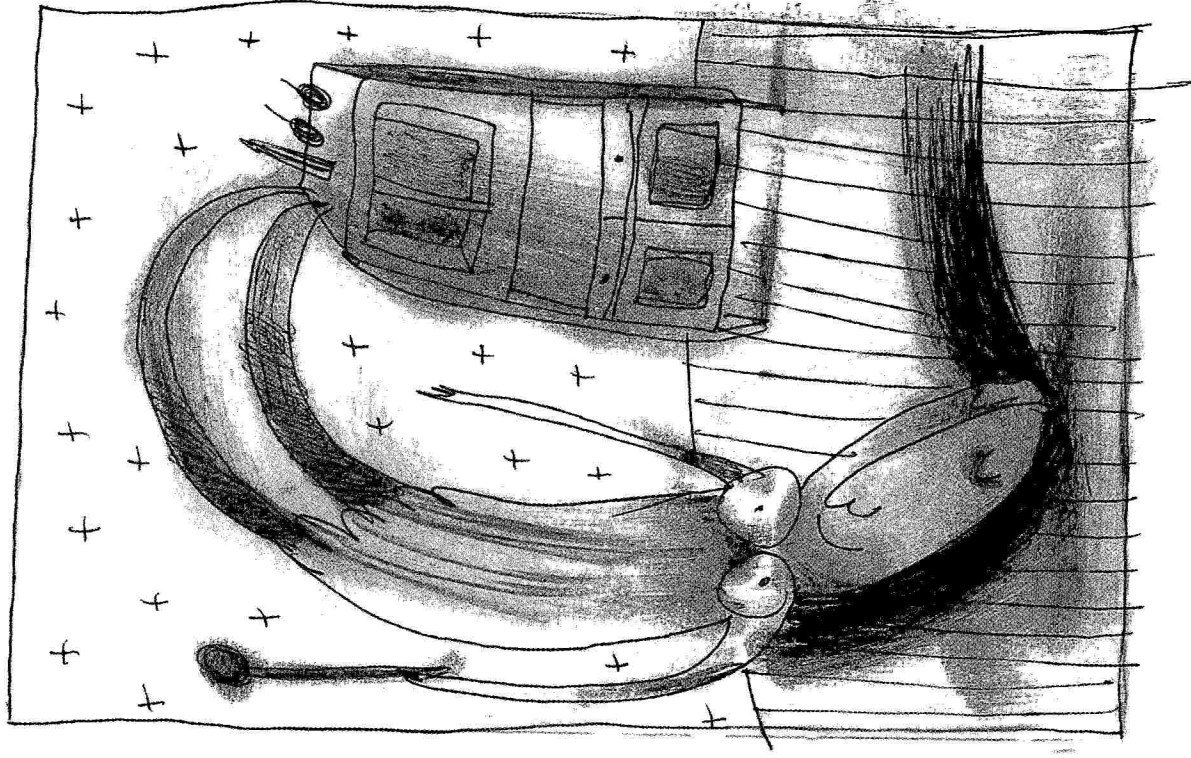
A potom sme šli domov.

(12. november 1935)

5. Petrov a Kamarov

Petrov: Počuj, Kamarov!
Podme chytať komárov!

Kamarov: Na takýto návrh nemám slov.
Podme radšej chytať kocúrov!

A Spiridonovova žena spadla z kredenca a tiež zomrela...

6. Optický klam

Semion Semionovič si dá okuliare, hľadí na borovicu a vidí: na borovici sedí chlapík a ukazuje mu pást.

Semion Semionovič si zloží okuliare, hľadí na borovicu a vidí, že na borovici nikto nesedí.

Semion Semionovič si dá okuliare, hľadí na borovicu a znovu vidí, že na borovici sedí chlapík a ukazuje mu pást.

Semion Semionovič si zloží okuliare a znovu vidí, že na borovici nikto nesedí.

Semion Semionovič si znovu dá okuliare, hľadí na borovicu a znovu vidí, že na borovici sedí chlapík a ukazuje mu pást.

Semion Semionovič nechce veriť tomuto úkazu a pokladá ho za optický klam.

(1934)

7. Puškin a Gogol

Gogol vypadne spoza kulis na scénu a ticho leží.

PUŠKIN (*prichádza, potkne sa o Gogoľa a spadne*): Do čerta! Zlá sa, že o Gogoľa!

GOGOĽ (*dviha sa*): To je ale svinstvo! Človek si nemôže oddýchnuť. (*Výkročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) Tuším som sa potkol o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Človek nemá chvíľu pokoja! (*Výkročí, potkne sa o Gogoľa a spadne.*) Do čerta! Tuším zas o Gogoľa!

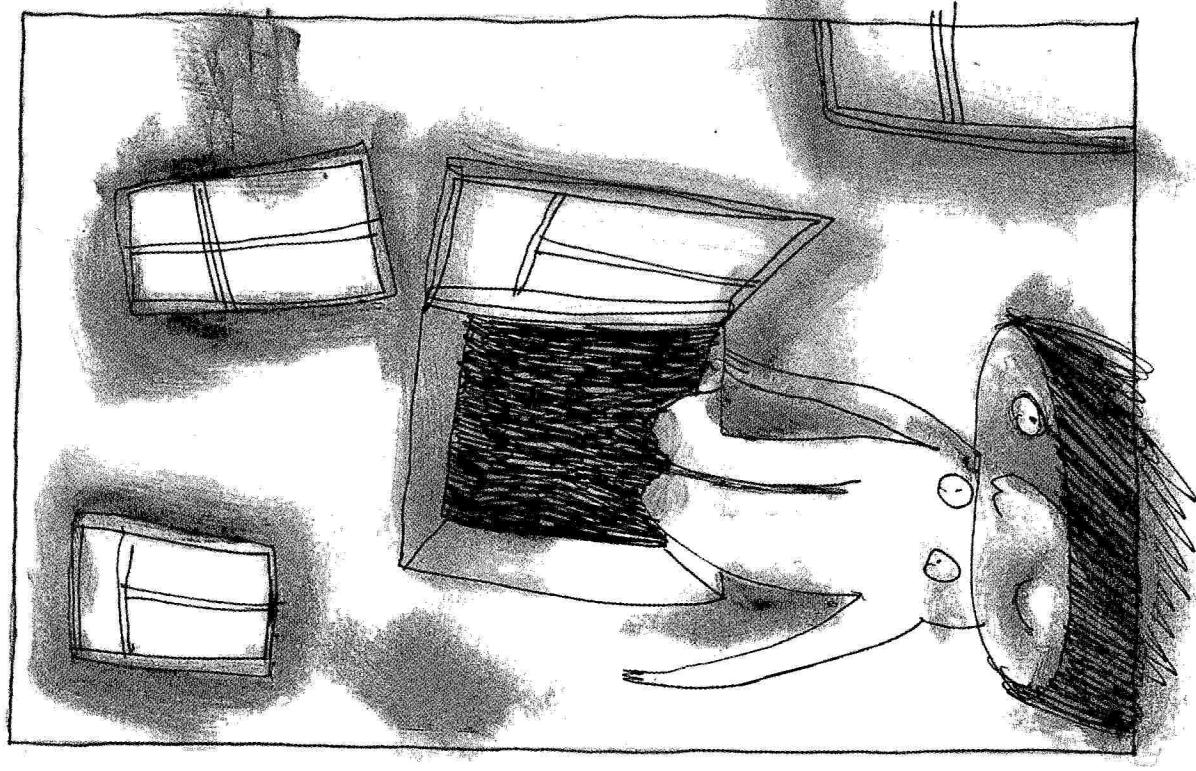
GOGOĽ (*dviha sa*): Furt niekto otravuje! (*Výkročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) To je svinstvo! Zas o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Chuligánstvo! Čisté chuligánstvo! (*Výkročí, potkne sa o Gogoľa a spadne.*) Do čerta! Zas o Gogoľa!

GOGOĽ (*dviha sa*): Číry výsmech! (*Výkročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) Zas o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Do čerta! Šlak aby to trafil! (*Výkročí, potkne sa o Gogoľa a spadne.*) O Gogoľa!

GOGOĽ (*dviha sa*): Svinstvo! (*Výkročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) O Puškina!

Jedna starena sa z nadmernej zvedavosti vyklonila z okna...

6. Optický klam

Semion Semionovič si dá okuliare, hľadí na borovicu a vidí: na borovici sedí chlapík a ukazuje mu päst.

Semion Semionovič si zloží okuliare, hľadí na borovicu a vidí, že na borovici nikto nesedí.

Semion Semionovič si dá okuliare, hľadí na borovicu a znovu vidí, že na borovici sedí chlapík a ukazuje mu päst.

Semion Semionovič si zloží okuliare a znovu vidí, že na borovici nikto nesedí.

Semion Semionovič si znovu dá okuliare, hľadí na borovicu a znovu vidí, že na borovici sedí chlapík a ukazuje mu päst.

Semion Semionovič nechce veriť tomuto úkazu a pokladá ho za optický klam.

(1934)

7. Puškin a Gogol

Gogol vypadne spoza kulis na scénu a ticho leží.

PUŠKIN (*prichádza, potkne sa o Gogola a spadne*): Do čerta! Zdá sa, že o Gogola!

GOGOĽ (*dviha sa*): To je ale svinstvo! Človek si nemôže oddýchnuť. (*Vykročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) Tuším som sa potkol o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Človek nemá chvíľu pokoja! (*Vykročí, potkne sa o Gogola a spadne.*) Do čerta! Tuším zas o Gogola!

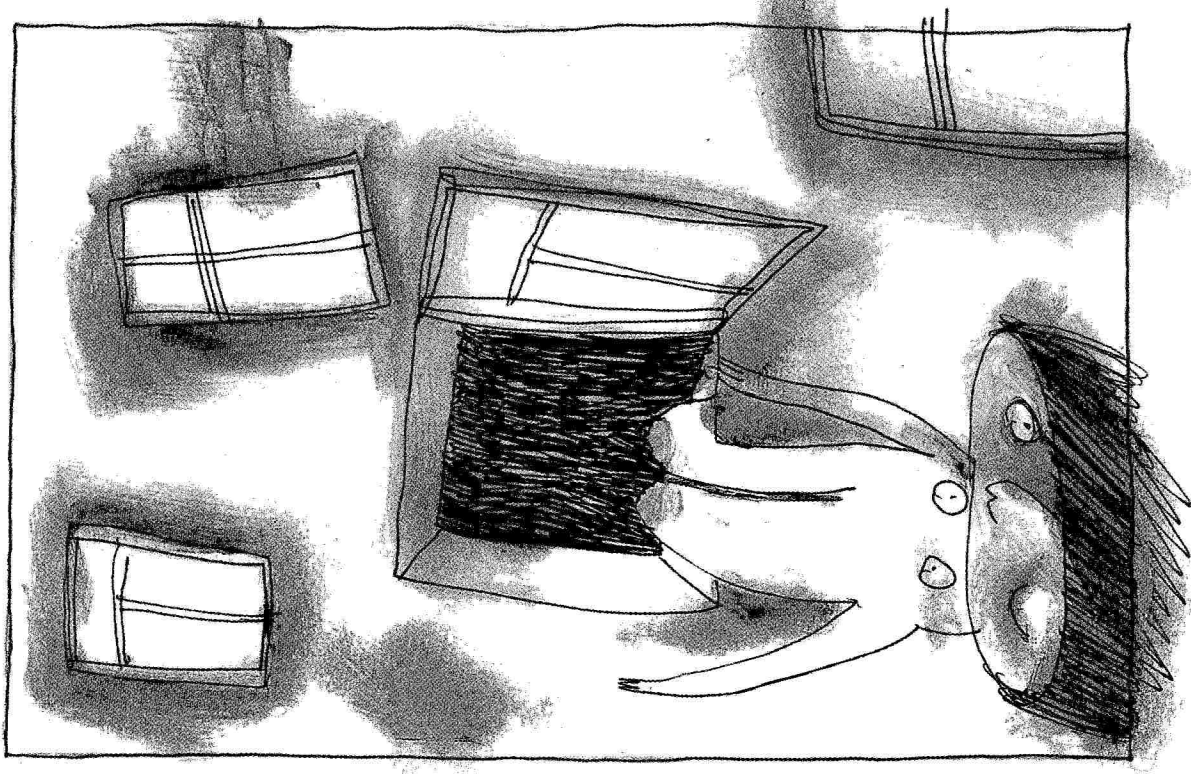
GOGOĽ (*dviha sa*): Furt niekto otravuje! (*Vykročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) To je svinstvo! Zas o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Chuligánstvo! Čisté chuligánstvo! (*Vykročí, potkne sa o Gogola a spadne.*) Do čerta! Zas o Gogola!

GOGOĽ (*dviha sa*): Číry výsmech! (*Vykročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) Zas o Puškina!

PUŠKIN (*dviha sa*): Do čerta! Šlak aby to trafil! (*Vykročí, potkne sa o Gogola a spadne.*) O Gogola!

GOGOĽ (*dviha sa*): Svinstvo! (*Vykročí, potkne sa o Puškina a spadne.*) O Puškina!

Jedna starena sa z nadmernej zvedavosti vyklonila z okna...

PUŠKIN (dvíha sa): Do čerta! (Vykročí, potkne sa o Gogoľa a spadne.) O Gogoľa!

COCOL (dvíha sa): Svinstvo! (Odchádza za kulisy.)

Za scénou počuť Gogoľov hlas: O Puškina!

Opona

(1934)

8. Stolár Kušakov

Bol raz jeden stolár. Volal sa Kušakov.

Raz vyšiel z domu a šiel do obchodu kúpiť stolársky glej.

Bol odmäk a na ulici sa veľmi šmýkalo.

Stolár spravil pár krokov, pošmykol sa, spadol a rozbil si čelo.

„Ech!“ povedal stolár, vstal, pobral sa do lekárne, kúpil si náplast a zalepil si čelo.

No keď vyšiel na ulicu a spravil pár krokov, znova sa pošmykol, spadol a rozbil si nos.

„Uch!“ povedal stolár, pobral sa do lekárne, kúpil si náplast a zalepil si nos.

Potom znova vyšiel na ulicu, znova sa pošmykol, spadol a rozbil si líce.

Musel ísť znovu do lekárne a náplastou si zalepiť líce.

„Počujte,“ povedal lekárnik stolárovi, „keď tak často padáte a všetičo si rozbijate, tak vám radím kúpiť si tých náplastí naraz viac.“

„Nie,“ povedal stolár, „už viac nespádnem!“

No keď vyšiel na ulicu, znova sa pošmykol, spadol a rozbil si bradu.

„Prasivá poľadovica!“ skríkol stolár a znovu utekal do lekárne.

„No vidíte,“ povedal lekárnik. „Zasa ste spadli.“

„Nie!“ skríkol stolár. „Nič nechcem počuť! Rýchlo mi dajte náplast!“

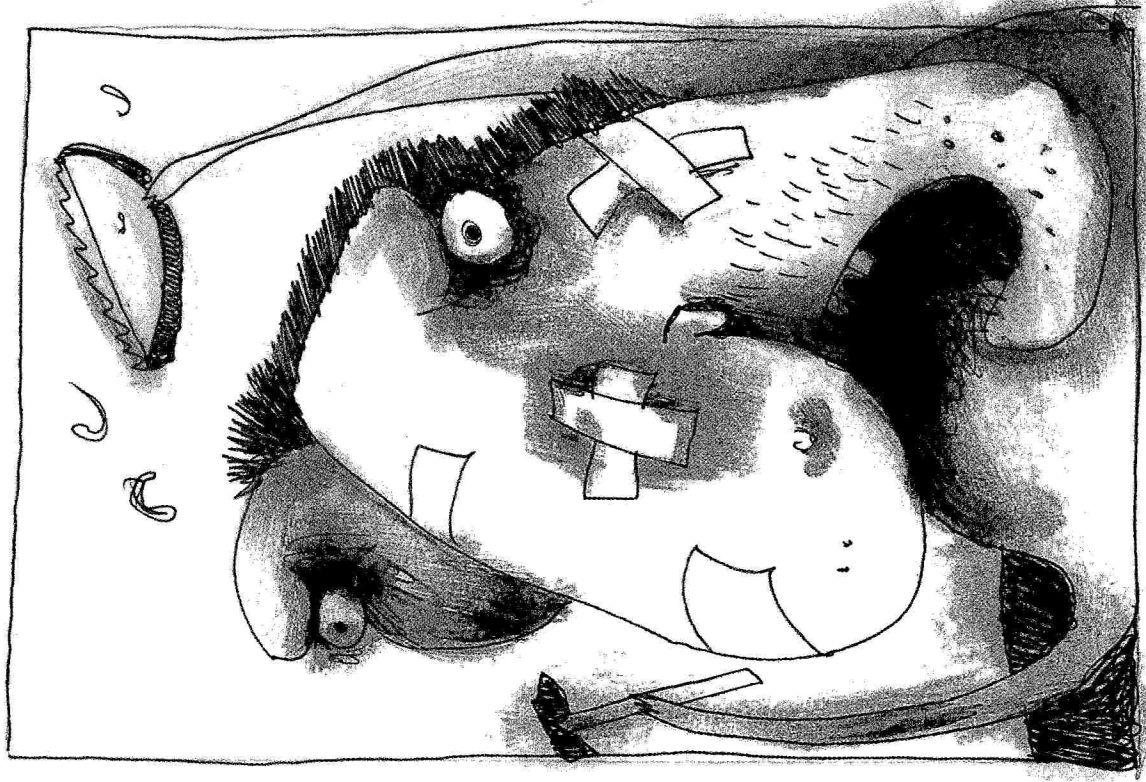
Lekárnik mu dal náplast, stolár si zalepil bradu a utekal domov.

Ale doma ho nespoznali a nevpustili ho do bytu.

„Ja som stolár Kušakov!“ kričal stolár.

„Netáraj!“ odpovedali z bytu a zavreli dvere na háčik a na reťaz.

Stolár Kušakov postál na schodoch, odplul si a vyšiel na ulicu.

No keď vyšiel na ulicu, znova sa pošmykol, spadol a rozbil si bradu...

OLGA PETROVNA (*nasadí si cviker*): Jevdokim Osipovič! Prosím vás! Nehovorte slovo „buch“.

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Dobre, dobre.

OLGA PETROVNA (*zatne sekerou do polena*).

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Buch!

OLGA PETROVNA (*nasadí si cviker*): Jevdokim Osipovič! Slúbili ste mi, že nebudete hovoriť slovo „buch“.

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Dobre, dobre, Olga Petrovna! Už nebudem.

OLGA PETROVNA (*zatne sekerou do polena*).

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Buch!

OLGA PETROVNA (*nasadí si cviker*): To je surovosť! Dospelý človek, už má svoje roky, a nevníma prostú ľudskú prosbu!

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Olga Petrovna! Pokojne pracujte ďalej. Už vás nebudem vyrušovať.

OLGA PETROVNA: Prosím vás, veľmi vás prosím: nechajte ma rozrušať aspoň toto poleno!

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Pravdaže, len rúbte, rúbte!

OLGA PETROVNA (*zatne sekerou do polena*).

JEVDOKIM OSIPOVIČ: Buch!

Olga Petrovna pusť sekeru, otvorí ústa, no nedostane zo seba ani slovo.

Jevdokim Osipovič vstane z fotela, premeria si Olgu Petrovnu od hlavy po päty a pomaly odchádza. Olga Petrovna stojí nehybne s otvorenými ústami a hľadí za vzdalujúcim sa Jevdokimom Osipovičom.

Opona pomaly padá.

(1933)

22. Čo sa dnes predáva v obchodoch

Koratygin prišiel k Tikakejevovi a nezastihol ho doma.

A Tikakejev bol v tom čase v obchode a kupoval tam cukor, mäso a uhorky.

Koratygin chvíľu prešľapoval pri Tikakejevových dverách a už sa chystal napísať mu lístok, keď tu vidí, že Tikakejev prichádza a v ruke nesie voskovanú tašku.

Koratygin zbadal Tikakejeva a kričí naňho.

„Čakám vás tu už celú hodinu!“

„To nie je pravda,“ hovorí Tikakejev, „odišiel som z domu pred dvadsiatimi piatimi minútami.“

„Tak to ja už neviem,“ povedal Koratygin, „ale ja som tu už celú hodinu.“

„Neklamte!“ povedal Tikakejev. „Klamať je škaredé.“

„Veľavážený pane!“ povedal Koratygin. „Ráčte vážiť slová.“

„Myslím si...“ už-už začal Tikakejev, no Koratygin ho prerušil:

„Ak si myslíte...“ povedal, no vtom Koratygina prerušil Tikakejev a povedal:

„Ty si teda číslo!“

Tieto slová Koratygina tak rozzúrili, že si prstom stisol jednu nosnú dierku a druhou sa vysmrkal na Tikakejeva.

Vtedy Tikakejev vytrhol z tašky tú najväčšiu uhorku a udrel ňou Koratygina po hlave.

Koratygin sa chytil rukami za hlavu, zvalil sa a zomrel.

Hľa, aké veľké uhorky sa dnes predávajú v obchodoch!

23. Mačkin zabil Kočkina

Súdruh Kočkin tancoval okolo súdruhu Mačkina.

Súdr. Mačkin sledoval očami súdruhu Kočkina.

Súdr. Kočkin urážlivo mával rukami a odporne vyhadzoval nohami.

Súdr. Mačkin sa zamračil.

Súdr. Kočkin mykol bruchom a dupol pravou nohou.

Súdr. Mačkin vykrikol a vrhol sa na súdruhu Kočkina.

Súdr. Kočkin sa pokúsil utiecť, no potkol sa a bol dobehnutý súdruhom Mačkinom.

Súdr. Mačkin treskol pästou po hlave súdruhu Kočkina.

Súdr. Kočkin vykrikol a spadol na všetky štyri.

Súdr. Mačkin kopol súdruhu Mačkina do podbruška a ešte raz ho treskol pästou po krku.

Súdr. Kočkin sa rozpleštil na zemi a zomrel.

Mačkin zabil Kočkina.

V.

Starena

Novela

...A medzi nimi sa odohrá tento rozhovor.

Hamsun

Na dvore stojí starena a v rukách drží nástenné hodiny. Idem okolo nej, zastanem a pýtam sa jej: „Kolkó je hodin?“

„Pozrite sa,“ povie mi starena.

Pozerám sa a vidím, že hodiny nemajú rucičky.

„Nemajú rucičky,“ vravím.

Starena sa díva na ciferník a povie mi:

„Je trišťvrte na tri.“

„Aha. Ďakujem pekne,“ vravím a odchádzam.

Starena za mnou niečo kričí, ale ja idem ďalej a neobzerám sa. Vychádzam na ulicu a kráčam po slnečnej strane. Jarné slnko je veľmi príjemné. Idem pešo, prížmurujem oči a fajčím fajku. Na rohu Sadovej stretávam Sakerdona Michajloviča. Pozdravíme sa, pristavíme a dlho sa rozprávame. Nechce sa mi stáť na ulici a pozývam Sakerdona Michajloviča do pivničky. Pijeme vodku, zajedáme vajcom natvrdo a šprotami, potom sa rozlúčime a ďalej idem sám.

Vtom mi prichádza na um, že som doma zabudol vypnúť elektrickú piecku. Veľmi ma to hnevá. Obraciam sa a idem domov. Tak dobre sa začal deň a už je tu prvá nepríjemnosť. Vôbec som nemal vyjsť z domu.

Prichádzam domov, vyzliekam si bundu, vyfahujem z vrečka vesty hodinky a veším ich na klinček. Potom zamykám dvere na kľúč a líham si na pohovku. Budem ležať a pokúsím sa zaspáť.

Z ulice počuť odporný krik detí. Ležím a vymýšľam pre ne tresty. Najviac sa mi páči nakaziť ich tetanom, aby sa zrazu prestali hýbať. Rodičia si ich odnášajú domov. Deti ležia vo svojich postieľkach a nemôžu ani jesť, lebo nevedia otvoriť ústa. Dostávajú umelú výživu. O týždeň tetanus pominie, no deti sú také slabé, že ešte celý mesiac musia ležať v posteliach. Potom sa začínajú pomaly uzdravovať, ale ja ich opäť nakazím tetanom a všetky skapú.

Ležím na diváne s otvorenými očami a nemôžem zaspáť. Vybavuje sa mi starena s hodinami, ktorú som dnes videl na dvore, a začína mi to pripadať príjemné, že jej hodiny nemali rucičky. Len nedávno som v bazári videl hnusné kuchynské hodiny, ktoré mali rucičky v tvare noža a vidličky.

Preboha! Ved' som ešte nevypol elektrickú piecku! Vyskakujem a vypínam ju, potom si opäť líham na diván a pokúšam sa zaspáť. Zatrváram oči. Nechce sa mi spať. Do okna svieti jarné slnko, rovno na mňa. Je mi teplo. Vstávam a sadám si do kresla pri okne.

Teraz sa mi chce spať, ale nebudem. Vezmem si papier a pero a budem písať. Cítim v sebe strašnú silu. Všetko som si premyslel už včera. Bude to poviedka o čarodejníkovi, ktorý žije v našej dobe a nečaruje. Vie, že je čarodejník a môže vyčarovať čokoľvek, ale nerobí to. Vystahujú ho z bytu, vie, že mu stačí len pohnúť prstom a byt mu ostane, ale on to neurobí, pokorne opúšťa byt a býva v kôlni za mesom. Môže tú kôľnu premeniť na krásny tehlový dom, ale neurobí to, ďalej žije v kôlni a napokon umiera bez toho, že by za celý svoj život spravil čo len jediný zážrak.

Sedím a od radosti si mädlím ruky. Sakerdon Michajlovič pukne od závišti. Myslí si, že už nie som schopný napísať geniálnu vec. Rýchlo, rýchlo do práce! Zmizni, spánok, stráž sa, lenivosť! Budem písať osemnásť hodín v kuse!

Celý sa chvejem netrzeplivosťou. Neviem sa sústrediť na to, čo mám robiť. Mal som si vziať pero a papier, ale ja som chytil rôzne predmety, vôbec nie tie, ktoré som potreboval. Behal som po izbe: od okna k stolu, od stola k piecke, od piecky zasa k stolu, potom k divánu a zasa k oknu. Zadušal som sa plameňom, ktorý planul v mojej hrudi. Teraz je ešte len päť hodín. Mám pred sebou celý deň a večer, a celú noc.

Stojím uprostred izby. O čom ešte rozmýšľam? Ved' je už dvadsať minút po piatej. Musím písať. Presúvam stôl k oknu a sadám si zaň. Pred sebou mám štvorcový papier, v ruke pero.

Srdce mi ešte dosť búcha a ruka sa trasie. Čakám, kým sa trochu upokojím. Odkladám pero a naphávam si fajku. Slnko mi svieti rovno do očí, prížmurujem ich a zapalujem si fajku.

Vtom popri okne letí vrana. Divam sa oknom na ulicu a vidím, že po chodníku ide človek s umelou nohou. Hlasno klopká protézou i palicou.

„Klop,“ hovorím si a ďalej sa dívam z okna.

Slnko sa schováva za komín náprotivného domu. Tieň komína beží po streche, preskočí ulicu a sadá si mi na tvár. Musím využiť tento tieň a napísať niekoľko slov o čarodéjníkovi. Beriem pero a píšem:

„Čarodéjník bol vysokej postavy.“

Nie som schopný nič viac napísať. Sedím, až kým nepocítim hlad. Vtedy vstanem a idem k skrinke, kde ukladam potraviny. Šmátram v nej, no nič nenachadzam. Kúsok cukru a nič viac.

Niekoľko klope na dvere.

„Kto je?“

Nikto mi neodpovedá. Otváram dvere a vidím pred sebou starenu, ktorá stála ráno na dvore s hodinami. Veľmi som prekvapený a neviem sa zmôcť na slovo.

„Tak som tu,“ vraví starena a vchádza do mojej izby.

Stojím pri dverách a neviem, čo mám robiť. Mám vyhodiť starenu či, naopak, ponúknuť jej miesto? Ale starena ide sama k môjmu kreslu pri okne a sadá si doň.

„Zavri dvere a zamkni ich,“ vraví mi starena.

Zatváram dvere a zamykám ich.

„Kľakni si,“ vraví starena.

Kľesám na kolená.

Vtom si však začínam uvedomovať celú trápnosť svojej situácie. Prečo kľáčim pred akousi staranou? A prečo je tá starena v mojej izbe a prečo sedí v mojom oblúbenom kresle? Prečo som tú starenu nevyhodil?

„Počujte,“ vravím, „akým právom sa rozhadzujete v mojej izbe a ešte mi aj rozkazujete? Ja vôbec nechcem kľáčať.“

„Veď ani nemusíš,“ vraví starena, „teraz si ľahneš na brucho a tvárou sa pritisneš k zemi.“

Okamžite som splnil rozkaz.

Pred očami mám pravidelne narysované štvorce. Bolest' v pleci a v pravom boku ma núti zmeniť polohu. Ležal som doluznačky, teraz sa namáhavo dvíham na kolená. Všetky končatiny mi opuchli a zle sa ohýňajú. Obzerám sa a vidím sám seba vo svojej izbe kľáčať na dlážke. Pomaly sa mi vracia vedomie a pamäť. Znovu sa rozhliadam po izbe a marí sa mi, že v kresle pri okne niekto sedí. V izbe je šero, lebo vonku, ako sa zdá, je biela noc. Upieram zrak do šera. Preboha! Vari tá starena ešte stále sedí v mojom kresle? Natahujem krk a dívam sa.

Áno, je to tak, starena tam sedí, hlava jej klesla na prsia. Zdá sa, že zaspala.

Zdvihnem sa a dokrívam k nej. Starena má hlavu spustenú na prsiach, ruky jej visia po bokoch kresla. Mám chuť chytiť tú starenu a vyhodiť ju za dvere.

„Počujte,“ hovorím, „ste v mojej izbe. Musím pracovať. Prosím vás, choďte preč.“

Starena sa nehýbe. Nakláňam sa a dívam sa starene do tváre. Ústa má pootvorené a trčí jej z nich vyskočená zubná protéza. A náhle mi je všetko jasné: starena zomrela.

Zmocní sa ma strašný hnev. Prečo zomrela v mojej izbe? Neznášam nebožtíkov. A teraz aby som sa natáhal s touto zdochlinou, šiel za domovníkom a správcom domu, vysvetľoval im, ako sa tá starena ocitla u mňa. Nenávistne som sa zahliadel na starenu. A čo ak nezomrela? Opáčim jej čelo. Čelo je studené. Aj ruky. Tak čo mám robiť?

Zapalujem si fajku a sadám si na diván. Dvíha sa vo mne šialená zlosť.

„Pľuha jedna!“ vravím nahlas.

Mŕtva starena sedí ako vrece v mojom kresle. Z úst jej trčia zuby. Podobá sa na mŕtveho koňa.

„Odporný obraz,“ hovorím, ale nemôžem zakryť starenu novinami, ktovie čo všetko sa pod nimi môže stať.

Za stenou počujem pohyb, to vstáva môj sused rušňovodič. Už len to by mi chýbalo, aby vyňuchal, že u mňa v izbe sedí mŕtva starena! Započívam sa do susedových krokov. Čo sa tak motká? Veď je pol šiestej! Už dávno mal byť preč. Bože môj! Chystá sa piť čaj! Počujem, ako za priečkou hučí plynový varič. Uch, už nech je preč ten prekliaty rušňovodič!

Vyložím si na diván nohy a ležím. Prejde osem minút, ale susedov čaj ešte nie je hotový a varič syčí. Zatváram oči a driemem.

Sníva sa mi, že sused odišiel a ja spolu s ním vychádzam na schody a zabuchnem za sebou dvere, na ktorých je z vonkajšej strany guľa. Nemám kľúč a nemôžem sa dostať späť do bytu. Budem musieť zvoniť a budiť ostatných nájomníkov a to je už celkom nanič. Stojím na podeste schodišťa, rozmýšľam, čo mám robiť, a zrazu vidím, že nemám ruky. Nahnem hlavu, aby som lepšie videl, či mám ruky, a vidím, že na jednej strane mi namiesto ruky trčí príborový nôž a na druhej – vidlička.

„Aha,“ vravím Sakerdonovi Michajlovičovi, ktorý tu tiež ktovie prečo sedí na rozkladacej stoličke. „Vidíte,“ vravím mu, „aké mám ruky?“

Ale Sakerdon Michajlovič sedí mlčky a ja vidím, že to nie je skutočný Sakerdon Michajlovič, ale hlinený.

Vtedy sa zobudím a hneď mi je jasné, že ležím vo svojej izbe na diváne a pri okne v kresle sedí mŕtva starena.

Rýchlo sa pozriem tým smerom. Starena v kresle nie je. Hľadím na prázdne kreslo a zmocňuje sa ma divá radosť. Teda to všetko bol iba sen. Ale ako sa začal? Vstúpila vôbec včera starena do mojej izby? Žeby sa mi aj to snívalo? Včera som sa vrátil domov, lebo som zabudol vypnúť elektrickú piecku. Ale možno aj to sa mi len snívalo. Nech je to už akokoľvek, je dobre, že nemám vo svojej izbe mŕtvu starenu, a teda nemusím ísť za správcom a natahovať sa s mŕtvym telom!

Ako dlho som vlastne spal? Pozrel som sa na hodiny – je pol desiatej, tuším ráno.

Panebože! Čo všetko sa nestáva vo sne!

Spustil som nohy z divána, chcel som vstať a vtom som uvidel mŕtvu starenu, ako leží na dlážke medzi stolom a kreslom. Ležala horeznačky, protéza jej vypadla z úst a jedným zubom sa jej zachytila o nosnú dierku. Ruky jej nebolo vidieť, mala ich skrútené pod telom a spod vyhrnutej sukne jej trčali kostnaté nohy v bielych špinavých vlnených ponožkách.

„Plúhal!“ skríkol som, rozbehol som sa k starene a kopol som ju čízmou do brady.

Zubná protéza odletela do kúta. Chcel som starenu kopnúť ešte raz, ale zľakol som sa, aby na jej tele neostali stopy, ešte by potom mohli povedať, že som ju zabil ja.

Odstúpil som od stareny, sadol som si na diván a zapálil si fajku. Tak ubehlo asi dvadsať minút. Už som začal tušiť, že prípadu sa tak či tak ujme kriminálka a celé to nezmyselné vyšetrovanie sa skončí tým, že ma obvinia z vraždy. Situácia vyzerá vážna a k tomu ešte ten kopanec.

Opäť som podišiel k starene, nahol som sa nad ňu a začal som si obzerat jej tvár. Na brade mala malý tmavý fliacik. To nie je nič, toho sa nechytia. Čo ak sa starena ešte za živa o niečo udrela? Trochu sa upokojím a začínam chodiť po izbe, fajčím fajku a rozmýšľam o svojej situácii.

Chodím po izbe a zmocňuje sa ma čoraz väčší hlad. Ba začínam sa triasť od hladu. Ešte raz šmátram v skrinke, kde ukládam potraviny, no nič nenachádzam. Kúsok cukru a nič viac.

Vyberám peňaženku a rátam peniaze. Jedenásť rubľov. Znamená to, že si môžem kúpiť šunkovú salámu a chlieb a ešte ostane na tabak.

Napravím si v noci pokrčenú viazanku, beriem si hodinky, obliekam si bundu, vychádzam na chodbu, starostlivo zatváram dvere svojej izby, kľúč si dávam do vrecka a vychádzam na ulicu. Najprv sa musím najesť, vtedy sa mi rozjasní v hlave a vtedy aj vymyslím, čo s tou zdochlinou.

Cestou do obchodu mi prichádza na um, či by som nemal zájsť k Sakerdonovi Michajlovičovi a všetko mu porozprávať, možno spolu by sme skôr vymysleli, čo robiť. No hneď aj zavrhnem túto myšlienku, lebo sú veci, ktoré človek musí urobiť sám, bez svedkov.

Šunkovú salámu v obchode nemali, tak som si kúpil pol kila sardíniek. Ani tabak nemali. Z obchodu som šiel do pekárne.

V pekárni bolo veľa ľudí a k pokladnici sa tiahol dlhý rad. Podráždilo ma to, ale stal som si do radu. Rad sa hýbal veľmi pomaly a potom aj nadobro zastal, lebo pri pokladnici sa strhol nejaký incident.

Tváril som sa, že nič nevidím, a hľadel som do chrbta mládučkej paničky, ktorá stála v rade predom mnou. Panička bola zjavne veľmi zvedavá, natahovala krčik hneď napravo, hneď naľavo a každú chvíľu sa stavala na špičky, aby lepšie videla, čo sa deje pri pokladnici. Napokon sa obrátila ku mne a spýtala sa:

„Neviete, čo sa tam deje?“

„Prepáčte, ale neviem,“ povedal som chladne.

Panička sa opäť rozhládla na všetky strany a nakoniec sa znovu obrátila ku mne:

„Nemohli by ste sa ísť pozrieť, čo sa tam deje?“

„Prepáčte, ale mňa to vôbec nezaujíma,“ povedal som ešte suchšie.

„Ako to, nezaujíma?“ vykrikla panička. „Veď aj vy stojíte v rade len kvôli tomu!“

Nepovedal som nič, len som sa zľahka uklonil. Panička si ma pozorovala.

„Isteže, stať v rade na chlieb nie je práca pre chlapa,“ povedala. „Je mi vás ľúto, že tu takto stojíte. Zrejme ste slobodný.“

„Áno, som slobodný!“ odvetil som trochu v rozpakoch, no zo zotrúcnosti som ďalej odpovedal dosť chladne a zľahka som sa pritom ukláňal.

Panička si ma ešte raz obzrela od hlavy po päty. Zrazu sa prstom dotkla môjho rukáva a povedala:

„Viete čo? Ja vám kúpim, čo potrebujete, a vy ma počkajte na ulici.“

To som už načisto zrozpačiteľ.

„Ďakujem vám,“ povedal som. „Je to od vás veľmi milé, ale naozaj s tým nemám problém.“

„Nie, nie,“ povedala panička, „bežte von. Čo ste chceli kúpiť?“

„Viete,“ povedal som, „mal som v úmysle kúpiť si pol kila čierneho chleba, toho hranatého, ten je lacnejší. A viac mi chutí.“

„No výborne,“ povedala panička. „A teraz choďte. Nakúpim a potom sa vyrovnáme.“

A dokonca ma zľahka postrčila za lakeť.

Vyšiel som z pekárne a postavil som sa k dverám. Jarné slnko mi svietilo rovno do tváre. Zapalujem si fajku. Aká milá panička! To je teraz dosť zriedkavé. Stojím, prižmurujem oči pred slnkom, fajčím fajku a premýšľam o milých paničkách. Má svetlohnedé oči! Taká je krásna, až no!

„Vy fajčíte fajku?“ počujem hlas vedľa seba. Milá panička mi podáva chlieb.

„Och, ani neviete, aký som vám vďačný,“ vravím a beriem si chlieb.

„Tak vy fajčíte fajku! To sa mi veľmi páči,“ vraví milá panička.

A medzi nami sa odohráva tento rozhovor:

ONA: Tak vy si sám kupujete chlieb?

JA: Nielen chlieb, všetko si kupujem sám.

ONA: A kde obedujete?

JA: Zvyčajne si varím sám. A niekedy jem v pivárni.

ONA: Máte rád pivo?

JA: Nie, radšej mám vodku.

ONA: Aj ja mám rada vodku.

JA: Vy máte rada vodku? To je výborné! Rád by som si niekedy s vami vypil.

ONA: Aj ja by som si s vami rada dala vodku.

JA: Prepáčte, môžem sa vás na niečo spýtať?

ONA (*tuho sa začervená*): Pravdaže, pýtajte sa.

JA: Tak sa teda spýtam. Veríte v Boha?

ONA (*prekuapene*): V Boha? Áno, iste.

JA: A čo by ste povedali, keby sme si teraz kúpili vodku a šli ku mne. Bývam kúsok odtiaľto.

ONA (*nadšene*): Prečo nie, som za.

JA: Tak podme.

Vchádzame do obchodu a ja kupujem pollitra vodky. Nemám už peniaze, len zopár drobných. Celý čas sa rozprávame o všetkom možnom, keď si zrazu spomeniem, že v mojej izbe leží na zemi mŕtva stará žena.

Vrhám pohľad na svoju novú známu. Stojí pri regáli a obzerá si poháre s džezom. Opatrne sa predieram k dverám a vychádzam z obchodu. Pred obchodom práve zastavuje električka. Naskakujem do električky, ani sa nepozriem na jej číslo. Na Michajlovskej ulici vystúpim a idem k Sakerdonovi Michajlovičovi. V rukách mám fľašu vodky, sardely a chlieb.

Dvere mi otvoril sám Sakerdon Michajlovič. Bol v župane natiahnutom na holom tele, v ruských cizmách s odrezanými sarami, v kožušickej novej čiapke s ušnicami, ale tie mal zdvihnuté a zaviazané na mašličku.

„Vitajte,“ povedal Sakerdon Michajlovič, keď ma uvidel.

„Nevyrušil som vás v práci?“ spýtal som sa.

„Nie, nie,“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Nič som nerobil, len tak som sedel na zemi.“

„Aha,“ povedal som Sakerdonovi Michajlovičovi, „prichádzam s vodkou a s niečím pod zub. Ak nemáte nič proti tomu, vypime si.“

„Výborne,“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Poďte ďalej.“

Prešli sme do jeho izby. Odzátkoval som fľašu s vodkou a Sakerdon Michajlovič postavil na stôl dva poháriky a tanier s vareným mäsom.

„Mám sardely,“ povedal som. „Budeme ich jesť surové, či si ich uvaríme?“

„Dáme ich variť,“ povedal Sakerdon Michajlovič, „a kým sa uvaria, budeme piť vodku a jesť varené mäso. Je to skvelé mäso z polievky!“

Sakerdon Michajlovič postavil na petrolejový varič rajnicu a sadli sme si k vodke.

„Piť vodku je zdravé,“ vravel Sakerdon Michajlovič, nalievajúc do pohárikov. „Mečnikov písal, že vodka je zdravšia ako chlieb, lebo chlieb je iba slama, čo hňuje v našich žalúdkoch.“

„Na vaše zdravie!“ povedal som a štrngli sme si so Sakerdonom Michajlovičom.

Vypili sme a zajedli studeným mäsom.

„Dobrá je,“ povedal Sakerdon Michajlovič. V tej chvíli však v izbe čosi ostro puklo.

„Čo je to?“ spýtal som sa.
Sedeli sme mĺčky a načúvali. Vtom sa znova ozval pukot. Sakerdon Michajlovič vyskočil zo stoličky, pribehol k oknu a strhol záclonu.
„Čo to robíte?“ vykrikoval som.
Ale Sakerdon Michajlovič sa bez odpovede vrhol k variču, záclonou schmatol rajnicu a postavil ju na dlážku.
„Do čerta!“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Zabudol som naliat do rajnice vodu, rajnica je emailovaná a email odprskol.“
„Rozumiem,“ prikývol som.
Opäť sme si sadli k stolu.
„Kasňať na sardely,“ povedal Sakerdon Michajlovič, „zjeme ich surové.“
„Strašne som hladný,“ povedal som.
„Jedzte,“ povedal Sakerdon Michajlovič a prisunul mi sardely.
„Naposledy som jedol včera s vami v pivnici a odvtedy nič,“ povedal som.
„Hej, hej, hej,“ povedal Sakerdon Michajlovič.
„Celý ten čas som písal,“ povedal som.
„Do čerta!“ exaltovane vykrikoval Sakerdon Michajlovič. „Som rád, že sedím s géniom.“
„Nepreháňajte,“ povedal som.
„Veľa ste toho navälali?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.
„Hej,“ povedal som, „popísal som kopu papiera.“
„Na génia našich čias,“ povedal Sakerdon Michajlovič a zdvihol pohárik.
Vypili sme. Sakerdon Michajlovič jedol varené mäso a ja sardely. Keď som ich zjedol štyri, zapálil som si fajku a povedal som:
„Viete, prišiel som k vám, aby som unikol prenasledovaniu.“
„A kto vás prenasledoval?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.
„Dáma,“ povedal som. Keďže sa ma Sakerdon Michajlovič na nič nespýtal a len mĺčky nalial do pohárikov vodu, pokračoval som:
„Zoznámil som sa s ňou v pekárni a hneď som sa do nej zaľúbil.“
„Pekná?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.
„Hej,“ povedal som, „práve také sa mi páčia.“
Vypili sme a pokračoval som:
„Pristala ísť ku mne na vodu. Šli sme do obchodu, no musel som sa odtiaľ nenápadne vyparíť.“
„Nemali ste dosť peňazí?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.

„Nie, peňazí som mal akurát,“ povedal som, „no spomenul som si, že ju nemôžem priviesť k sebe.“

„Ako to, vo vašej izbe ste mali inú dámu?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.

„Áno, dá sa to tak povedať, vo svojej izbe mám inú dámu,“ povedal som s úsmevom. „Teraz tam nemôžem pozvať nikoho.“

„Oženite sa. Budete ma pozývať na obed,“ povedal Sakerdon Michajlovič.

„Nie,“ vyprskol som smiechom. „S tou dámu sa neožením.“

„No tak sa oženite s tou z pekárne,“ povedal Sakerdon Michajlovič.

„A prečo ma stále chcete oženiť?“ povedal som.

„A prečo nie?“ povedal Sakerdon Michajlovič a nalial do pohárikov. „Na vaše úspechy!“

Vypili sme. Vodka začala zjavne zaberáť. Sakerdon Michajlovič si sňal kožuštinovú ušianku a hodil ju na posteľ. Vstal som a presiel som sa po izbe, cítil som, že sa mi už trochu krúti hlava.

„Aký máte vzťah k nebožtíkom?“ spýtal som sa Sakerdona Michajloviča.

„Absolútne negatívny,“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Bojím sa ich.“

„Ani ja neznašam nebožtíkov,“ povedal som. Keď mi prišlo do cesty nebožtík, a nie je to môj príbuzný, najradšej by som doňho kopol.“

„Do nebožtíkov sa nekope,“ povedal Sakerdon Michajlovič.

„Kopol by som ho čízmou rovno do ksichtu,“ povedal som. „Neznášam nebožtíkov a deti.“

„Hej, deti sú háved,“ súhlasil Sakerdon Michajlovič.

„A čo je podľa vás horšie: nebožtíci alebo deti?“ spýtal som sa.

„Tuším deti, častejšie nás obťažujú. Nebožtíci sa nám predsa len nepletú do života,“ povedal Sakerdon Michajlovič.

„Pletú!“ vykrikoval som a hneď som aj stíchol.

Sakerdon Michajlovič sa na mňa pozorne zadíval.

„Dáte si ešte vodu?“ spýtal sa.

„Nie,“ povedal som, no spamätal som sa a dodal som: „Ďakujem, už nebudem.“

Opäť som si sadol k stolu. Chvíľu sme mlčali.

„Chcem sa vás opýtať,“ poviem napokon, „veríte v Boha?“

Na čele Sakerdona Michajloviča vystúpil priecna vráska a on povie:

„Sú neslušné skutky. Je neslušné požiť si od človeka päťdesiat

rubľov, keď ste videli, že si práve vložil do vrečka dvesto. Je jeho vec, či vám dá peniaze, alebo vás odmietne. Najpohodlnejší a najjemnejší spôsob, ako odmietnuť, je zaklamať, že peniaze nemá. Vy ste videli, že peniaze má, a tým ste ho zbavili možnosti jednoducho a jemne odmietnuť. Zbavili ste ho práva voľby a to je svinstvo. Je to neslušný a netaktný skutok. A spýtať sa človeka: „Veríte v Boha?“ je tiež netaktné a neslušné.

„Ale,“ povedal som, „to s tým predsa nijako nesúvisí.“

„Ja to ani neporovnávam,“ povedal Sakerdon Michajlovič.

„No dobre,“ povedal som, „nechajme to. Tak mi prepáčte, že som vám dal takú neslušnú a netaktnú otázku.“

„Prosím,“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Jednoducho som vám odmietol na ňu odpovedať.“

„Ani ja by som neodpovedal,“ povedal som, „hoci z iného dôvodu.“

„Z akého?“ bez záujmu sa spýtal Sakerdon Michajlovič.

„Viete,“ povedal som, „ja si myslím, že niet veriacich či neveriacich ľudí. Sú iba tí, čo chcú veriť, a tí, čo nechcú veriť.“

„Znamená to, že tí, čo nechcú veriť, už v niečo veria?“ povedal Sakerdon Michajlovič. „A tí, čo chcú veriť, už vopred neveria ničomu?“

„Možno je to tak,“ povedal som. „Neviem.“

„A veria alebo neveria v čo? V Boha?“ spýtal sa Sakerdon Michajlovič.

„Nie,“ povedal som, „v nesmrteľnosť.“

„Prečo ste sa ma potom spýtali, či verím v Boha?“

„Jednoducho preto, že spýtať sa: „Veríte v nesmrteľnosť?“ znie akosi hlúpo,“ povedal som Sakerdonovi Michajlovičovi a vstal som.

„Nebodaj odchádzate?“ spýtal sa ma Sakerdon Michajlovič.

„Hej,“ povedal som, „už musím.“

„A čo vodka?“ povedal Sakerdon Michajlovič. „Už je tam len na dva poháriky.“

„Tak ju dopime,“ povedal som.

Dopili sme vodku a zajedli sme ju zvyškami vareného mäsa.

„Ale teraz už musím ísť,“ povedal som.

„Dovidenia,“ povedal Sakerdon Michajlovič, keď ma odprevádzal cez kuchyňu na schody. „Vďaka za pohostenie.“

„Ja ďakujem vám,“ povedal som, „dovidenia.“

A odišiel som.

Keď Sakerdon Michajlovič osamel, upratol zo stola, položil na skriňu prázdnu fľašu od vodky, opäť si nasadil na hlavu svoju kožušinu v úšianku a sadol si pod oknom na dlážku. Ruky si dal za chrbát, takže ich nebolo vidieť. A spod vyhrnutého županu mu trčali nahé kostnaté nohy obuté do ruských číziem s odrezanými sárkami.

Kráčal som po Nevskom, ponorený do svojich myšlienok. Musím hneď zísť za správcom domu a všetko mu povedať. A keď sa zbavím stareny, budem celé dni stáť pred pekárňou, až kým nestretnem tú milú paničku. Veď som jej ostal dlžný 48 kopejok za chlieb. Mám skvelú zámienuku ju nájsť. Vypitá vodka ešte stále pôsobila a zdalo sa, že všetko sa vyvíja dobre a jednoducho.

Na Fontanke som sa pristavil pri stánku a za zvyšné drobné som vypil veľký pohár chlebového kvasu. Kvas bol zlý a kyslý, s odpornou chuťou v ústach som pokračoval v ceste.

Na rohu Litejnej do mňa vrazil akýsi tackajúci sa opilec. Keby som mal revolver, na mieste ho zabijem.

Zrejme až domov som šiel s tvárou skrivenou od zlosti. V každom prípade sa takmer všetci okoloídúci za mnou obracali.

Vošiel som do správцovej kancelárie. Na stole sedela krpatá špinavá blondína s vyhrnutým nosom, v ruke držala zrkadielko a maľovala si rúžom ústa.

„Kde je správca?“ spýtal som sa.

Dievča mlčalo a ďalej si maľovalo pery.

„Kde je správca?“ zopakoval som ostrým hlasom.

„Bude tu zajtra, dnes tu nie je,“ odvetila krpatá špinavá blondína s vyhrnutým nosom.

Vyšiel som na ulicu. Po náprotivnej strane šiel mrzák s umelou nohou a hlasno klopkal protézou i palicou. Za mrzákom bežalo šesť chalanov a napodobňovalo jeho chôdzu.

Zahol som do vchodu a vykročil hore schodmi. Na prvom poschodí som zastal, na um mi prišla nepríjemná myšlienka: starena sa už predsa musí začať rozkladať. Nezavrel som okná a vraví sa, že pri otvorení okna sa nebožtíci rozkladajú rýchlejšie. Pekná robota! A ten prekliaty správca príde až zajtra! Chvilu som nerozhodne postál a stúpал som ďalej.

Pred dvermi svojho bytu som opäť zastal. Čo keby som šiel k pekárni a počkal tam na tú milú paničku? Poprosil by som ju, aby ma vzala

k sebe na dve na tri noci. Vtom si však spomeniem, že dnes už kúpi-
la chlieb, a teda do pekárne nepríde. A veď aj tak by z toho nebolo
nič.

Odomkol som dvere a vošiel do chodby. Na konci chodby horelo
svetlo a Mária Vasilievna mala v ruke skúsi handričku a drhla ju inou
handričkou. Keď ma Mária Vasilievna zbadala, zvolala:

„Pýtal ša na váš dajaký štarček!“

„Aký starček?“ povedal som.

„Nepožnám ho,“ odpovedala Mária Vasilievna.

„Kedy to bolo?“ spýtal som sa.

„Nešpomínam ši,“ povedala Mária Vasilievna.

„Rozprávali ste sa s ním? spýtal som sa Márie Vasilievny.

„Jšte,“ odpovedala Mária Vasilievna.

„Tak ako to, že neviete, kedy to bolo?“

„Aši pred dvoma hodinami,“ povedala Mária Vasilievna.

„A ako vyzeral ten starček?“ spýtal som sa.

„Nešpomínam ši,“ povedala Mária Vasilievna a odišla do kuchyne.
Došiel som k svojej izbe.

„A čo ak,“ pomyslel som si, „starena zmizla?“ Vojdem do izby a sta-
rena tam nebude. Bože môj! Vari sa nedejú zázraky?!“

Odomkol som dvere a začal som ich pomaly otvárať. Možno sa mi
to len zazdalo, no do tváre mi zaviala sladkastá vôňa začínajúceho sa
rozkladu. Nazrel som do pootvorených dverí a na chvíľu som zmera-
vel na mieste. Starena sa štvornožky pomaly plazila oproti mne.

S výkrikom som zaplesol dvere, skrútil som kľúčom a odskočil k pro-
tíhlej stene.

Na chodbe sa zjavila Mária Vasilievna.

„Volali šte ma?“ spýtala sa.

Tak som sa triasol, že som nebol schopný dostať zo seba slovo, iba
som odmietavo pokrútil hlavou. Mária Vasilievna podišla bližšie.

„Š dakým šte ša rozprávali,“ povedala.

Opäť som odmietavo pokrútil hlavou.

„Blázon,“ povedala Mária Vasilievna a opäť odišla do kuchyne, ces-
tou sa na mňa niekoľkokrát obzrela.

„Takto tu nemôžem stáť. Takto tu nemôžem stáť,“ zopakoval som
v duchu. Tá veta sama od seba vznikla niekde v mojom vnútri.
Opakoval som si ju tak dlho, kým som si ju neuvedomil.

„Áno, takto tu nemôžem stáť,“ povedal som si, no ďalej som stál

ako prikovaný. Stalo sa niečo strašné, no bolo treba niečo urobiť,
možno niečo ešte strašnejšie, než to, čo sa už stalo. V hlave mi vírilí
myšlienky a ja som len videl zlé oči mŕtvej stareny, pomaly ležúcej
štvornožky ku mne.

Vrazil do izby a rozdrvil tej starene lebku. To treba spraviť! Začal
som hľadať očami a upokojil som sa, keď som zbadal kriketovú pali-
cu, ktorá nevedno prečo už celé roky stála v rohu chodby. Schmatnúť
tú palicu, vraziť do izby a treski!...

Triaska ma ešte neprešla. Stál som schúlený od vnútorného chladu.
Myšlienky mi skákali, plietli sa, vracali sa k východiskovému bodu a
opäť skákali, obsadzovali ďalšie oblasti a ja som stál, započúvaný do
svojich myšlienok, a bol som akoby mimo nich, ako by som ich nemal
na povel.

„Nebožtíci,“ vysvetľovali mi moje vlastné myšlienky, „sú veľkí fiš-
kusi. Nemali by sa volať nebožtíci, sú to skôr pekložitci. Treba na nich
v jednom kuse dávať pozor. Spýtajte sa ktoréhokoľvek strážcu z már-
nice. Čo myslíte, prečo tam je? Len pre jedno: strážiť, aby sa nebožtí-
ci nerozliezali. Stávajú sa aj zábavné prípady. Jeden nebožtík, kým sa
strážnik na príkaz nadriadených umýval v kúpeli, sa vyplazil z márnice,
vlezol do dezinfekčnej miestnosti a zjedol tam kopu bielizne. Pra-
covníci dezinfekcie ho riadne zmlátili, no zničenú bielizeň museli za-
platiť zo svojho vrečka. A iný nebožtík vlezol do izby rodičiek a tak
ich vyľakal, že jedna z nich v tej chvíli predčasne porodila. Nebožtík
sa vrhol na novorodencia a začal ho s mľaskaním požíerať. A keď ho
jedna statočná sestrička tresla stoličkou po chrbte, uhryzol ju do nohy
a ona onedlho zomrela na otravu mŕtvotným jedom. Veru hej, nebož-
tíci sú veľkí fiškusi a treba sa mať pred nimi na pozore.

„Stačilo!“ povedal som svojim vlastným myšlienkam. „Tárate.
Nebožtíci sú nehybní.

„Dobre,“ povedali mi moje vlastné myšlienky, „tak vojdi do svojej
izby, kde je podľa teba nehybný nebožtík.“

Prehovorila vo mne nečakaná zaťatosť.

„Aj vojdem!“ povedal som rozhodne svojim vlastným myšlienkam.

„Skúsi!“ posmešne mi povedali moje vlastné myšlienky.

Ten posmech ma definitívne rozzúril. Schmatol som kriketovú pali-
cu a vrhol som sa k dverám.

„Počkaj!“ skríkli na mňa moje vlastné myšlienky. No ja som už
skrútil kľúčom a otvoril dvere.

Starena ležala na prahu tvárou k dlažke.

Stál som v strehu so zdvihnutou kriketovou palicou. Starena sa nehýbala.

Triáška pominula a moje myšlienky plynuli jasne a zreteľne. Mal som ich na povel.

„Ako prvé – zavrieť dvere!“ zavelil som sám sebe.

Vytiahol som kľúč z vonkajšej strany dverí a vsunul ho zvnútra. Spravil som to ľavou rukou a v pravej som držal kriketovú pátku a celý čas som zo stareny nespúšťal oči. Zamkol som dvere na kľúč, opäťrne som prekročil starenu a prešiel som do stredu izby.

„Teraz ťi to všetko zrátam,“ povedal som. Skrsol vo mne plán, k akému sa spravidla uchylujú vrahovia z kriminálnych románov a novinových čiernych kroník – jednoducho som chcel strčiť starenu do kufrá, odviezť ju za mesto a hodiť do močiara. Vedel som o jednom takom mieste.

Kufor som mal pod divánom. Vytiahol som ho a otvoril. Boli v ňom nejaké veci: niekoľko kníh, starý plstený klobúk a roztrhaná bielizeň. Všetko som vyložil na diván.

V tej chvíli hlasno buchli vchodové dvere a mne sa zazdalo, že starena sa mykla.

Okamžite som vyskočil a schmatol kriketovú palicu.

Starena leží pokojne. Stojím a napäto počúvam. To sa vrátil rušnovodič, počujem, ako chodí u seba po izbe. Teraz ide chodbou do kuchyne. Ak mu Mária Vasilievna porozpráva, ako mi preskakuje, bude zle. Doparoma! Musím aj ja ísť do kuchyne, ukázať sa im, aby som ich upokojil.

Opäť som prekročil starenu, palicu som postavil tesne k dverám, aby som ju pri návrate mohol schmatnúť ešte skôr, ako vstúpim do izby, a vyšiel som na chodbu. Z kuchyne doliehali hlasy, no slovám nebolo rozumieť. Zavrel som za sebou dvere od svojej izby a opatrne som šiel do kuchyne. Chcel som vedieť, o čom sa Mária Vasilievna a rušnovodič rozprávajú. Chodbou som prešiel rýchlo, ale pred kuchyňou som spomalil. Bolo počuť rušnovodiča, podľa všetkého rozprával o niečom, čo sa mu prihodilo v práci.

Vstúpil som. Rušnovodič stál s uterákom v rukách a rozprával a Mária Vasilievna sedela na stolčeku a počúvala. Keď ma rušnovodič zbadal, mávol na mňa.

„Dobry deň, dobry deň, Matvej Filipovič,“ povedal som mu a prešiel

som do kúpeľne. Zatiaľ bolo všetko v pohode. Mária Vasilievna si zvykla na moje čudáctva a na ten posledný prípad už možno aj zabudla.

Vtom akoby do mňa udrel blesk: nezamkol som dvere. A čo ak starena vylezie z izby?

Vrhol som sa späť, no včas som sa spamätal a aby som nevyľakal nájomníkov, pokojne som prešiel cez kuchyňu.

Mária Vasilievna klopkala prstom po kuchynskom stole a hovorila rušnovodičovi:

„Škvelé! Naozaj škvelé! Aj ja by som písкала!“

S búšiacim srdcom som vyšiel na chodbu a takmer som sa rozbehol k svojej izbe.

Zvonka to vyzeralo, že je všetko v poriadku. Došiel som k dverám, pootvoril som ich a nazrel do izby. Starena tak ako predtým pokojne ležala tvárou k dlažke. Kriketová palica stála pri dverách na pôvodnom mieste. Vzal som ju, vošiel som do izby a zamkol som dvere na kľúč. Áno, v izbe jednoznačne páchlo mŕtvou. Prekročil som starenu, prešiel som k oknu a sadol som si do kresla. Len aby mi neprišlo zle od toho zatiaľ ešte slabého, no predsa už neznesiteľného zápachu. Zapálil som si fajku. Bolo mi zle a trochu ma bolelo brucho.

Ale čo tu len tak sedím? Treba konať rýchlo, kým tá starena definitívne nezosmradne. Ale v každom prípade ju do kufrá musím strkať opatrne, veď čo ak aj mňa z ničoho nič rafne do prsta? A potom umierať na otravu mŕtvou jedom – ďakujem pekne!

„Haha!“ skríkol som odrazu. „A čím by ste ma tak uhryzli? Aha, kde máte zúbky!“

Nahol som sa v kresle a pozrel som sa do kúta na tú stranu od okna, kde sa podľa môjho odhadu mala povalovať starena zubná protéza. Ale zuby tam neboli.

Zamyslel som sa. Že by sa mŕtva starena plazila po mojej izbe a hľadala svoje zuby? Že by ich dokonca našla a vopchala si ich späť do úst?

Vzal som kriketovú palicu a pošmátral som ňou v kúte. Nie, protéza tam nebola. Vtedy som z truhlice vytiahol hrubé flanelové prestieradlo a podišiel som k starene. Palicu som mal pripravenú v pravej ruke a v ľavej som držal flanelové prestieradlo.

Tá mŕtva starena vo mne vyvolávala šťitívy strach. Nadvihol som jej palicou hlavu: ústa mala otvorené, oči vyvrátené dohora a po celej brade, kam som ju kopol, sa rozliezla tmavá škvrna. Nazrel som sta-

rene do úst, nie, nenašla svoju protézu. Pustil som hlavu. Hlava spadla a udrela o dlážku.

Vtedy som rozprestrel na dlážke flanelové prestieradlo a pritiahol som ho až k starene. Potom som starenu nohou a kriketovou palicou prevrátil cez ľavý bok na chrbát. Teraz ležala na prestieradle. Nohy mala ohnuté v kolenách a päste pritisnuté k pleciam. Na chrbte ležiacca starena vyzerala ako mačka, brániaca sa pred útočiacim orlom. Rýchlo preč s tou zdochlinou!

Zavinul som starenu do hrubého prestieradla a zdvihol som ju. Bola ľahšia, než som predpokladal. Zložil som ju do kufra a skúsil zavrieť vrchnák. Tu som očakával rôzne problémy, ale vrchnák sa zavrel pomerne ľahko. Štukol som zámkami a vstal som.

Kufor stojí predom mnou, na pohľad celkom serióznym, ako by v ňom ležala bielizeň a knihy. Chytil som ho za držadlo a skúsil ho nadvihnúť. Áno, bol ťažký, ale nie priveľmi, mohol som s ním bez problémov ísť k električke.

Pozrel som sa na hodinky: štvrt na šesť aj päť minút. To je v poriadku. Sadol som si do kresla, aby som si trochu oddýchol a vyfajčil fajku.

Sardely, ktoré som dnes jedol, zjavne neboli najlepšie, lebo brucho ma bolelo čoraz viac. Ze by preto, že som ich jedol surové? A možno ma brucho bolelo od nervozity.

Sedím a fajčím. A minúty ubiehajú.

Do okna svietí jarné slnko a ja prížmurujem oči pred jeho lúčmi. Teraz sa schováva za komín náprotivného domu a tieň komína beží po streche, preskočí ulicu a sadá si mi na tvár. Spomínam si, že včera v tom istom čase som sedel a písal poviedku. Tu je ten štvorčekovaný papier a na ňom riadok drobným písmom: „Čarodejník bol vysokej postavy.“

Vyzrel som oknom. Po ulici šiel mrzák s umelou nohou a hlasno klopkal protézou i palicou. Dvaja robotníci a s nimi starena sa držali za boky a smiali sa mrzákovej smiešnej chôdzi.

Vstal som. Je čas! Čas ísť! Čas odviezť starenu do močiara! Ešte si musím od rušňovodiča požičať peniaze.

Výšiel som na chodbu a došiel k jeho dverám.

„Matvej Filippovič, ste doma?“ spýtal som sa.

„Áno,“ odvetil rušňovodič.

„Prepáčte, Matvej Filippovič, nemáte nejaké peniaze? Pozajtra mám výplatu. Nemohli by ste mi požičať tridsať rubľov?“

„Mohol,“ povedal rušňovodič. A počul som, ako štrngal kľúčmi, keď odomykal nejakú zásuvku. Potom otvoril dvere a podal mi novú červenú tridsaťrubľovku.

„Dakujem pekne, Matvej Filippovič,“ povedal som.

„Niet za čo, niet za čo,“ povedal rušňovodič.

Vložil som si peniaze do vrecka a vrátil som sa do svojej izby. Kufor stál pokojne na svojom mieste.

„Tak, a ide sa! Koniec oťažania!“ povedal som si.

Vzal som kufor a vyšiel z izby.

Mária Vasilievna ma zbadala s kufrom a skríkla:

„Kam ste sa vybrali?“

„K tete,“ povedal som.

„Kedy sa vrátite?“ spýtala sa Mária Vasilievna.

„Skoro,“ povedal som. „Musím len odviezť k tete nejakú bielizeň. Vráťim sa možno ešte dnes.“

Vyšiel som na ulicu. Štastne som došiel k električke, kufor som niezol raz v pravej, raz v ľavej ruke.

Nastúpil som na prednú plošinu príviesného vozňa a začal som mávať na sprievodkyňu, aby prišla zinkasovať za listok a batožinu. Nechcel som posielat tridsaťrubľovku cez celý vozeň a neodvážil som sa nechať kufor a sám ísť za sprievodkyňou. Sprievodkyňa prišla ku mne na plošinu a vyhlásila, že mi nemá vydať. Na najbližšej zastávke som musel vystúpiť.

Stál som nahnevany a čakal na ďalšiu električku. Bolelo ma brucho a zľahka sa mi triasli nohy.

A vtom som zbadal svoju milú paničku. Prechádzala cez ulicu a nedivala sa mojím smerom.

Schmatol som kufor a vrhol som sa za ňou. Nevedel som, ako sa volá, a tak som nemohol na ňu zavolať. Kufor mi strašne prekážal, niezol som ho pred sebou v oboch rukách, podopieral som ho kolenami a bruchom. Milá panička šla dosť rýchlo a ja som cítil, že ju nedohoním. Zalieval ma pot a dochádzali mi sily. Milá panička zahla do bočnej uličky. Keď som sa dovliekol na roh, už jej nebolo.

„Prekliata starena!“ zasyčal som a hodil kufor na zem.

Rukávy bundy som mal skrz naskrz prepotené a lepili sa mi na ruky. Sadol som si na kufor, vytiahol vreckovku a poutieral si ňou krk a tvár. Postavili sa predom mňa dvaja chalani a začali si ma obzerat. Tváril som sa pokojne a uprene som hľadel na najbližšiu bránu, ako

keby som niekoľko čakal. Chalani si šepkali a ukazovali si na mňa prstami. Zadušal ma zúrivy hnev. Ach, nakaziť ich tak tetanom!

A len kvôli tým prašivým detiskám vstávam, dvíham kufor, idem k bráne a nazerám do nej. Tvárim sa začudovane, vyfahujem hodinky a krčím plecami. Chalani ma z dialky pozorujú. Ešte raz pokrčím plecami a nakúkam pod bránu.

„Čudné,“ poviem nahlas, beriem kufor a vlečiem ho k zastávke električky.

Na stanicu som prišiel päť minút pred siedmou. Kupujem si spiatocný lístok do Líščieho Nosa a nastupujem do vlaku.

Vo vagóne sú okrem mňa ešte dvaja. Jeden, zjavne robotník, je ustatý, šiltovku si stiahol na oči a spí. Druhý, ešte mládenec, je oblečený ako dedinský frajer. Pod sakom má ružovú košelu a spod šiltovky mu trčí kučeravá štica. Fajčí cigaretu v svetlozelenej špičke z umelej hmoty.

Kladiem kufor medzi lavice a sadám si. V bruchu mám také krčce, že stískam päste, aby som nezastonal od bolesti.

Po peróne dvaja milicionári eskortujú akéhosi občana. Ide s rukami za chrbtom a so zvesenou hlavou.

Vlak sa pohne. Dívam sa na hodinky. Je desať minút po siedmej.

Och, s akým pôžitkom spustím tú staranu do močiara! Len škoda, že som si nevezal so sebou tú kriketovú palicu, zrejme ju bude treba postrčiť.

Frajer v ružovej košeli si ma bezočivo obzerá. Obraciam sa mu chrbtom a dívam sa do okna.

Brucho mi zvierajú strašné krčce. Zatinam zuby, stískam päste a napínam nohy.

Prechádzame Lanskou a Novou Vsou. Tamto sa jagá zlatý vrcholok budhistickej pagody a hentam sa ukázalo more.

No vtom vyskakujem, zabúdam na všetko okolo seba a drobnými krôčikmi utekám na záchod. V hlave mi víri šialená vlna a zatemňuje mi vedomie...

Vlak spomaľuje. Blížime sa k Lachte. Sedím, bojím sa pohnúť, aby ma na stanici nevyhodili zo záchodu.

„Už aby sme sa pohli! Už aby sme sa pohli!“

Vlak sa pohne a ja zatváram oči od rozkoše. Och, tieto minúty sú také sladké ako chvíle lásky! Napínam všetky sily, no viem, že príde strašné vyčerpanie.

Vlak opäť zastavuje. To je Olgino. Teda opäť tie muky!

No tentoraz je to klamné nutkanie. Na čele mi vystupuje studený pot a ľahký chlad mi zvierá srdce. Vstávam a chvíľu stojím s hlavou pritisnutou o stenu. Vlak ide a hojdanie vagóna mi robí dobre.

Zbieram všetky svoje sily a tackavo vychádzam zo záchoda.

Vagón je prázdny. Robotník a frajer v ružovej košeli zrejme vystúpili v Lachte alebo v Olgine. Pomaly idem k svojmu oknu.

A vtom sa zastavím a tupo hľadím pred seba. Tam, kde som postavil kufor, nie je nič. Že by som si splietol okno? Priskakujem k ďalšiemu oknu. Kufor nikde. Skáčem dozadu, dopredu, bežím vagónom na obe strany, nazerám pod lavice, ale po kufrí niet ani stopy.

Vari tu je o čom pochybovať? No jasné, kým som bol na záchode, kufor mi ukradli. Mal som s tým rátať!

Sedím na lavici, vyplieštam oči a ktovie prečo sa mi vynára v pamäti, ako u Sakerdona Michajloviča s pukotom odskakoval email z rozpalenej rajnice.

„Čo sa to tu stalo?“ pýtam sa sám seba. „Kto mi teraz uverí, že som tú starenu nezabil ja? Ešte dnes ma zadržia, tu alebo v meste na stanici, ako toho občana, čo šiel so zvesenou hlavou.“

Vychádzam na plošinu vagóna. Vlak sa blíži k Liščiemu Nosu. Pozdĺž cesty sa mihajú biele pätníky. Vlak zastavuje. Schodísky môjho vagóna sú vysoko od zeme. Zoskočím a idem k staničnej budove. Do odchodu vlaku, kotrý ide do mesta, mám ešte pol hodiny.

Idem do lesíka. Tu sú borievkové kríky, za nimi ma nikto neuvidí. Mierim tam.

Po zemi sa plazí veľká zelená húsenica. Klakám si na kolená a dotýkam sa jej prstami. Prudko a křčovito sa niekoľkokrát ohne na jednu a na druhú stranu.

Obzerám sa. Nik ma nevidí. Po chrbte mi beží ľahká triaška.

Hlboko skláňam hlavu a ticho hovorím:

„V mene Otca i Syna i Ducha Svätého, teraz až na veky vekov. Amen.“

Týmto zatiaľ končím svoj rukopis, keďže si myslím, že je už aj tak dosť dlhý.

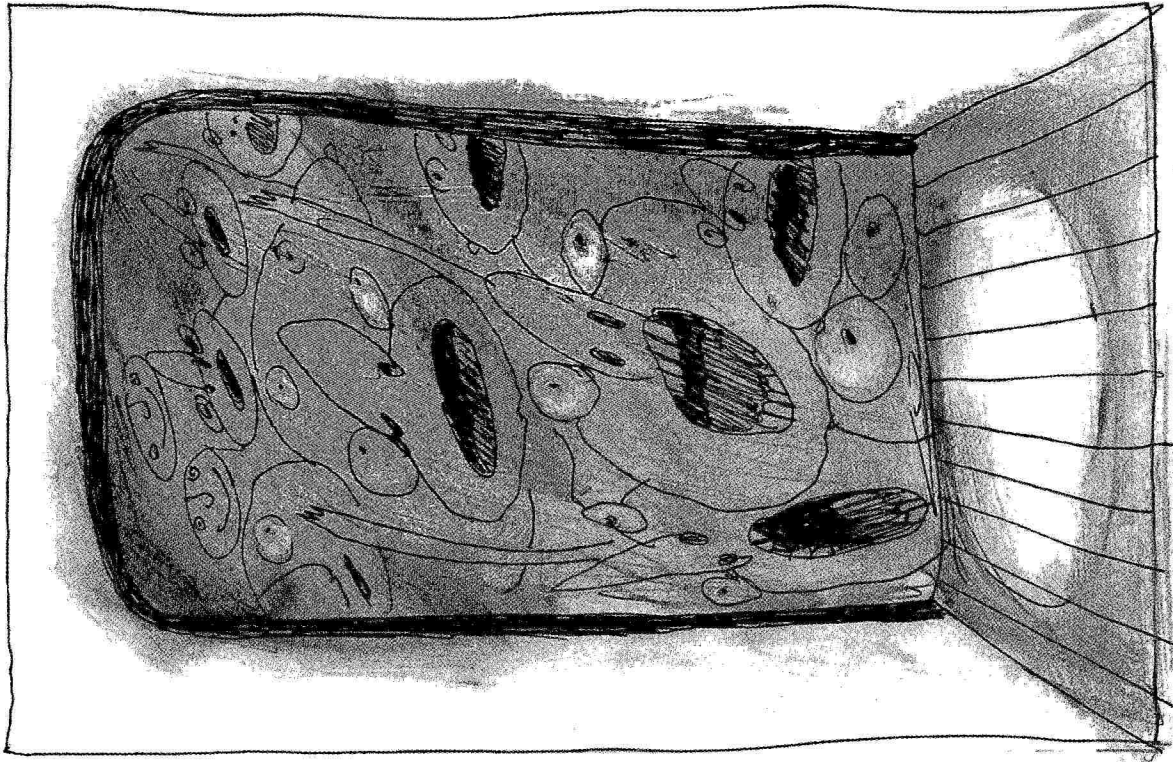
(Koniec mája a prvá polovica júna 1939)

O smiechu

1. Rada umelcom – komikom. Všimol som si, že veľmi dôležité je najšť bod smiešnosti. Ak chceš, aby sa obecenstvo smialo, vyjdi na scénu a mičky stoj, kým sa niekto nezasmeje. Vtedy ešte chvíľu počkaj, kým sa nezasmeje ešte niekto, ale tak, aby to všetci počuli. Ibaže tento smiech musí byť úprimný, klaka je v tomto prípade nanič. Ak sa toto všetko stalo, vedz, že bod smiešnosti sa našiel. Vtedy už môžeš začať so svojím humoristickým programom a nemusíš sa obávať – úspech ťa neminie.

2. Je niekoľko druhov smiechu. Je priemerný smiech, keď sa smeje celá sála, ale nie naplno. Je silný smiech, keď sa smeje len tá alebo iná časť sály, ale zato naplno, kým druhá časť sály je ticho, v tomto prípade smiech na nich nepôsobí. Prvý druh smiechu vyžaduje od estrádneho umelca estrádna komisia, no druhý druh smiechu je lepší. Hovädá sa smiať nemusia.

25. septembra (1933)

Všimol som si, že veľmi dôležité je najšť bod smiešnosti...